

Activiteitenplan gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en rugstreeppad ter plaatse van Waddinxveen (Noordeinde 122A en 134)

Ten behoeve van toetsing aan de soortbescherming Wet
natuurbescherming

Projectnummer 192802

Ing. R.J. Buijs
Ing. S.J.M.P. Halters

Colofon

Titel	Activiteitenplan gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en rugstreppad ter plaatsse van Waddinxveen (Noordeinde 122A en 134)
-------	---

Geproduceerd in opdracht van Provincie Zuid-Holland

Deze uitgave kan geciteerd worden als: Activiteitenplan
gewone dwergvleermuis gewone grootoorvleermuis en
rugstreppad ter plaatsse van Waddinxveen (Noordeinde 122A
en 134) projectnummer 192802 Buijs Eco Consult B.V.

INHOUD

1	INLEIDING	2
1.1	Algemeen	2
1.2	Doel en belangen van het project	3
2	BESCHRIJVING PLANGEBIED	4
2.1	Ligging plangebied.....	4
3	ACTIVITEITEN EN UITVOERING WERKZAAMHEDEN.....	5
3.1	Omschrijving activiteiten, werkzaamheden en planning	5
3.1.1	Algemene projectbeschrijving.....	5
3.1.2	Planning werkzaamheden	5
4	SOORTEN WAARVOOR ONTHEFFING WORDT AANGEVRAAGD	6
4.1	Aanwezigheid beschermde soorten	6
4.1.1	Aangetroffen soorten	6
5	TE VERWACHTEN EFFECTEN OP SOORTEN	7
5.1	Verantwoording van effectenstudie	7
5.2	Effecten op beschermde soorten	7
5.3	Mitigatie en compensatie	10
5.3.1	Mitigerende maatregelen vleermuizen (algemeen).....	10
5.3.2	Compenserende maatregelen gewone grootoorvleermuis	11
5.3.3	Compenserende maatregelen gewone dwergvleermuis.....	13
5.3.4	Mitigerende maatregelen rugstreeppad.....	15
5.3.5	Compenserende maatregelen rugstreeppad	15
5.4	Zorgvuldig handelen	16
	REFERENTIES	17
	Bijlagen	18

Bijlage 1	Rapportage nader onderzoek Noordeinde 122A
Bijlage 2	Rapportage nader onderzoek Noordeinde 134

1 INLEIDING

1.1 Algemeen

In het kader van de sloop en asbestsanering aan het Noordeinde 122A in Waddinxveen is door Aqua-Terra Nova een paarverblijf aangetoond van gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus* en is het plangebied onderdeel van het landbiotoop de rugstreeppad *Bufo Calamita*.

Gelijktijdig is aan het nabijgelegen Noordeinde 134 in Waddinxveen tijdens het jaarrond onderzoek naar o.a. vleermuizen door Aqua-Terra Nova een zomer/paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus* en op twee plaatsen vermoedelijke najaar/winterverblijfplaatsen aangetroffen van de gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*. En evenals de locatie 122A maakt ook dit plangebied deel uit van het landbiotoop van de rugstreeppad *Bufo Calamita*.

Om die reden wordt een procedure gevolgd in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Hierbij worden door de Provincie Zuid Holland, in beheer gegeven aan Omgevingsdienst Haaglanden de effecten, mitigerende en compenserende maatregelen beoordeeld.

Voorliggende rapportage betreft het activiteitenplan als bedoeld in het aanvraagformulier 'Ontheffing Soortbescherming Wet natuurbescherming (Wnb)'. In dit activiteitenplan wordt nader toegelicht op welke wijze de door Wnb beschermde soorten effecten kunnen ondervinden van de handelingen waarvoor ontheffing wordt aangevraagd en welke maatregelen worden getroffen om nadelige effecten te mitigeren of te compenseren.

Voorliggende rapportage dient als bijlage te worden meegestuurd met een volledig ingevuld aanvraagformulier. In het aanvraagformulier dient bij het onderdeel 'activiteitenplan' per onderdeel verwezen te worden naar het in bijbehorende pagina- en paragraafnummer uit deze rapportage.

Ontheffing wordt aangevraagd voor de onderstaande punten 2 en 4 van verbodsartikel 3.5 van de Wnb:

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrictlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel B, bij de Habitatrictlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

1.2 Doel en belangen van het project

Bij de ontwikkeling van het plangebied met nieuwbouwfaciliteiten is het volgende belang gemoeid (art. 3.5 Wnb):

‘Volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten’.

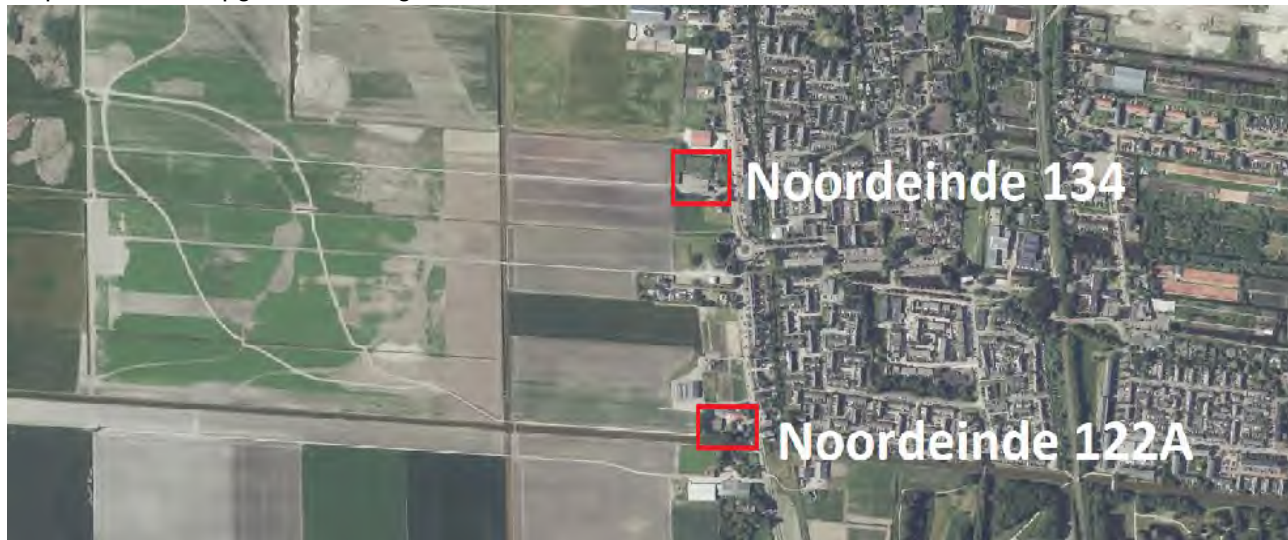
Op de locatie Noordeinde 122A is sanering en sloop voorzien van de oude bebouwing met asbesthoudend materiaal en krijgt het perceel een natuurbestemming.

Op de locatie Noordeinde 134 wordt de oude bebouwing die is voorzien met asbest(dakplaten) gesaneerd en vervolgens ontdaan van alle bebouwing (gesloopt). Het perceel wordt vervolgens bouwrijp gemaakt voor de bouw van enkele nieuwe woningen.

2 BESCHRIJVING PLANGEBIED

2.1 Ligging plangebied

De planlocaties liggen aan het Noordeinde aan de rand van Waddinxveen. Een overzichtsplaatje van de planlocatie is opgenomen in figuur 2.1.

Figuur 2.1 Ligging Plangebied

De beschermde situaties betreffen oude boerderijen met bijbehorende opstallen. Zowel Noordeinde 122A en Noordeinde 134 zijn onderdeel van het landbiotoop van de rugstreeppad die roepend zijn waargenomen in de achterliggende polder.

Beide woonhuizen (Noordeinde 122A en Noordeinde 134) fungeren als paarverblijf/zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis.

In twee aardappellootsen op Noordeinde 134 zijn twee najaarsverblijven/winterverblijven van de gewone grootoorvleermuis aangetroffen. (voor een uitvoerige beschrijving van plangebied en vastgestelde beschermde elementen zie bijlage 1 en 2).

3 ACTIVITEITEN EN UITVOERING WERKZAAMHEDEN

3.1 Omschrijving activiteiten, werkzaamheden en planning

3.1.1 Algemene projectbeschrijving

In kader van de asbestsanering worden de opstallen aan het Noordeinde 122A en 134 gesaneerd en gesloopt. Op Noordeinde 122A wordt niet meer teruggebouwd en een natuurbestemming gerealiseerd. Op Noordeinde 134 worden enkele gebouwen teruggebouwd (ruimte voor ruimte regeling).

Dit wordt gerealiseerd door:

- Het uitvoeren van de kap en sloopwerkzaamheden onder begeleiding van een ecooloog en buiten de kwetsbare broed-/voortplantingsperiode van vogels (15 maart t/m 15 juli):
 - Fysieke controle voor kap en sloop op aanwezige soorten (beoordelen aanwezigheid);
- Voor de gewone grootoorvleermuis worden in maart 2019 3 winterkasten opgehangen in de beplanting op Noordeinde 134.
- Voor de gewone grootoorvleermuis wordt een winterverblijfplaats ingericht door de aanleg van een vleermuisbunker op Noordeinde 122A.
- Toepassen van minimaal 4 inbouwvleermuiskasten voor gewone dwergvleermuis per nieuw te realiseren woningen op Noordeinde 134 (locatie inbouwkasten op advies en aanwijzing ecooloog).
- Toepassen van 8 platte kasten (Type A uit het kennisdocument gewone dwergvleermuis, BIJ12) voor gewone dwergvleermuis in populieren aan het Noordeinde 122A.
- Voor rugstreeppad wordt op Noordeinde 122A met vrijgekomen stukken muur van de woningen en zand een landbiotoop ingericht voor de rugstreeppad.

Aanbeveling

- Door de de aanplant van struiken en aanleg van poelen op het perceel van 122A wordt het leefgebied van rugstreeppad, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis opgewaarderd. Door op de grazige vegetatie sinus maaien (slingerend en gefaseerd maaien) toe te passen ontstaat meer variatie en differentiatie in begroeiing en biodiversiteit.
- Plaatsing van een insectenhotel op het perceel van 122A.

3.1.2 Planning werkzaamheden

De sloop en kap start na ontvangst van de alle vergunningen/ontheffingen (najaar 2019) maar voor de start van het broedseizoen 15 maart. De kasten voor de gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis worden opgehangen in maart 2019.

Geadviseerd wordt om in het voorjaar van 2019 eveneens de vleermuisbunker te realiseren op het perceel van 122A zodat er gewenning is van het nieuwe element door gewone grootoorvleermuis alvorens de twee aardappelloodsen met de verblijffunctie op Noordeinde 134 gesloopt worden. Noordeinde 134.

4 SOORTEN WAARVOOR ONTHEFFING WORDT AANGEVRAAGD

4.1 Aanwezigheid beschermde soorten

Ecologisch onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten is in 2018 uitgevoerd door Aqua-Terra Nova. (zie bijlage 1 en 2)

4.1.1 Aangetroffen soorten

Grootoorvleermuis

In twee aardappelloodsen op Noordeinde 134 is een najaars/winterverblijf aangetroffen van de gewone grootoorvleermuis in twee aardappelschuren. De gewone grootoorvleermuis is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in paragraaf 3.2, van de Wet natuurbescherming onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn. Duidelijke vliegroutes behalve lintvormige beplanting ten zuiden van de bebouwing Noordeinde 134 om de loodsen te bereiken en/of essentieel foerageergebied zijn niet vastgesteld. Andere functies zoals kraamverblijf en paarverblijf zijn niet vastgesteld (Aquaterra Nova, 2018).

Gewone dwergvleermuis

Zowel in de bedrijfswoning op Noordeinde 122A en Noordeinde 134 is een paarverblijf/zomerverblijf aangetoond van de gewone dwergvleermuis (Aqua-Terra Nova, 2018).

Rugstreeppad

In de achterliggende polder aan het Noordeinde is kooractiviteit vastgesteld van rugstreeppad (Aqua-Terra Nova, 2018). Hierdoor vormen de erven en drogere hogere gelegen delen aan het Noordeinde potentieel landbiotoop/overwinteringsbiotoop van de rugstreeppad.

5 TE VERWACHTEN EFFECTEN OP SOORTEN

5.1 Verantwoording van effectenstudie

Op basis van het jaarrond onderzoek (zie bijlage 1 en 2) is een beeld verkregen van de aanwezigheid en functies van de gewone grootoorvleermuis, gewone dwergvleermuis en rugstreeppad binnen en in de omgeving van het plangebied.

5.2 Effecten op beschermde soorten

Als gevolg van de sloop worden twee najaars/winterverblijfplaatsen binnen het netwerk van de gewone grootoorvleermuis weggenomen. Aangezien tijdens de verschillende bezoeken niet iedere keer actieve bezetting van het pand is waargenomen wordt ervan uitgegaan (en wat in literatuur ook beschreven is) dat naast dit pand nog andere verblijfplaatsen in dezelfde periode/jaargetijde in de directe omgeving aanwezig zijn.

Gewone grootoorvleermuis

De gewone grootoorvleermuis komt verspreid over heel Nederland voor maar nergens in grote aantallen. De soort is sterk gebonden aan kleinschalig landschap en bosgebieden. De gewone grootoorvleermuis is een nachtactieve vleermuis. Hij vliegt uit in de schemering en vaak ook pas als het echt donker is, afhankelijk van het lichtniveau rond de uitgang. Gewone grootoorvleermuizen jagen in langzame cirkels en een langzame zeer wendbare vlucht dicht op en door de vegetatie, waar ze insecten van bladeren of uit de lucht grijpen. Vaak vliegen ze in een langzame, stijgende vlucht verticaal van onderen naar boven langs vegetatie of wanden. Soms blijven ze stil hangen (bidden als een torenvalk) in de lucht. De prooien worden dan direct van de vegetatie afgepikt. Als wendbare vliegers jagen ze ook veel in gebouwen. Omdat ze hun prooien vaak op hun vaste eethangplaatsen verorberen, zijn daar meestal ook vleugelresten te vinden.

De gewone grootoorvleermuis geldt als een echte standvleermuis die vaak in de onmiddellijke nabijheid van de zomerverblijfplaats overwintert. Het lijkt een vrij opportunistisch dier te zijn, die snel nieuwe plekken ontdekt als verblijfplaats.

Het aantal gewone grootoorvleermuizen in Nederland wordt geschat op minimaal 5.000 tot 7.500 dieren. Na een afname van de aantallen overwinterende gewone grootoorvleermuizen in de tweede helft van de vorige eeuw is de trend nu weer stabiel (bron: kennisdocument gewone grootoorvleermuis, BIJ12, 2017).

Van de gewone gewone grootoorvleermuis is op de locatie een tweetal verblijfplaatsen vastgesteld van vermoedelijk 1 (max 2 tot 5) exemplaren. Zelfs als een kraamkolonie van gemiddelde omvang (15-35 dieren) in deze bebouwing in de winterperiode aanwezig zou zijn en zou verdwijnen betreft dat qua percentage nog geen 0,5% van de Nederlandse populatie. Er zijn dan ook geen negatieve gevolgen te verwachten voor de gunstige staat van instandhouding van deze soort. Op lokaal niveau wordt de staat van instandhouding ook als gunstig geschat. Er zijn geen aanwijzingen dat sprake is van een kwetsbare situatie op lokaal niveau. Mede omdat gewone grootoorvleermuizen nieuwe verblijfplaatsen makkelijk en relatief snel weten te vinden (en gaan gebruiken) wordt het vervangen van de huidige verblijfplaatsen door nieuwe te realiseren verblijven makkelijker dan voor soorten die een lastige acceptatie van nieuwe verblijven kennen.

Het wegnemen van de twee verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis zal hierdoor niet leiden tot verstoring van de lokale netwerkpopulatie. Komende seizoen (2019) zal wel sprake zijn van tijdelijk verlies van deze huidige verblijfplaats binnen het netwerk omdat de verblijfplaatsen wellicht wel net al zijn gerealiseerd maar wellicht nog niet volledig ontdekt zijn. Voor de sloop, en nieuwbouw worden daarom mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld.

Zo worden er in de directe omgeving (binnen 100-200 meter van de huidige locaties) 3 grote/winterverblijfplaatsvleermuis kasten geïnstalleerd aan bestaande bomen. Van deze kasten is bekend dat deze tot lang in het najaar en zachte winters nog gebruikt kunnen worden door gewone grootoorvleermuis. Daarnaast zal op de locatie van 122A een nieuw winterverblijf (vleermuisbunker) worden gecreëerd waarbij in dit verblijf door het ophangen van diverse gewelfstenen (minimaal 6) of soortelijke metselblokken in deze ruimte diverse hang- en wegkruipmogelijkheden worden gerealiseerd (zie paragraaf 5).

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is een in Nederland algemeen voorkomende soort. Een voorzichtige schatting komt neer op 300.000 tot 600.000 exemplaren. Van de gewone dwergvleermuis is op de locatie een zomer-/paarverblijf vastgesteld van vermoedelijk 1 (max 2 tot 5) exemplaren. Zelfs als een kraamkolonie van gemiddelde omvang (50-250 dieren) in de bebouwing aanwezig zou zijn en zou verdwijnen betreft dat qua percentage nog geen 0,1% van de Nederlandse populatie. Er zijn dan ook geen negatieve gevolgen te verwachten voor de gunstige staat van instandhouding van deze soort. Er zijn geen aanwijzingen dat sprake is van een kwetsbare situatie op lokaal niveau voor deze (zeer) algemene (en meest) voorkomende vleermuissoort in Nederland.

Er is geen reden om aan te nemen dat sprake is van een lokale kwetsbare situatie. Het wegnemen van de zomer-/paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis zal hierdoor niet leiden tot verstoring van de lokale netwerkpopulatie. Komend seizoen (2019) zal wel sprake zijn van tijdelijk verlies van deze huidige zomer-/paarverblijfplaats binnen het netwerk omdat de gebouwen met enkel verblijf gesaneerd en gesloopt worden. Dit wordt gemitigeerd door op Noordeinde 122A 8 platte vleermuis kasten op te hangen en in de toekomstige nieuwbouw op Noordeinde 134 minimaal 4 vleermuisverblijven in te bouwen per te bouwen woning (zie paragraaf 5).

Rugstreeppad

De rugstreeppad is een typische pioniersoort. Overdag verblijven de rugstreeppadden in holtes (muizenholen), onder (schuil)elementen of ingegraven in de bodem. De dieren wisselen gemakkelijk van verblijfplaats. Vanaf oktober/november tot en met maart verblijft de rugstreeppad in een winterrust. De rugstreeppad is vooral een soort van terreinen met een hoge natuurlijke of door mensen ingebrachte dynamiek. Braakliggende bouwterreinen, groeven en zand- en kleiafgravingen, (rivier)duinen en uiterwaarden vormen een ideaal leefgebied voor de rugstreeppad. Maar de rugstreeppad is ook te vinden in meer stabiele gebieden als vennen in heideterreinen en sloten in akker- en graslandgebieden. De habitat laat zich omschrijven als onbeschaduwde, laagbegroeide terreinen.

Als verblijfplaatsen kunnen bestaande ruimtes benut worden, zoals muizenholletjes. Vaak graven rugstreeppadden zichzelf in vergraafbare bodem in of schuilen onder elementen zoals tegels, stenen, pellets en tractorbanden. In de winter dienen de verblijfplaatsen vorstvrij te zijn. De overwinteringslocatie dient boven het grondwater gelegen te zijn. Een rugstreeppad heeft meerdere zomerverblijfplaatsen die hij in die periode wisselend in gebruik heeft. Ook van jaar tot jaar kunnen de verblijfplaatsen binnen het leefgebied wisselen. In Nederland komt de rugstreeppad plaatselijk zeer algemeen voor vooral in natuurlijke wateren in duinen en aanliggende gronden. Ook in het rivierengebied (uiterwaarden) en in polders in West-Nederland en in de Noordoostpolder is deze soort lokaal algemeen. De verspreiding van de rugstreeppad is nog niet volledig in beeld gebracht. De rugstreeppad is sinds 1950 veertig procent in verspreiding achteruitgegaan. De landelijke trend in aantallen rugstreeppadden laat tot ca 2010 een matige afname zien. In de jaren daarna is tot 2014 een voorzichtig herstel tot startniveau (1989) te zien (bron: verspreidingsatlas.nl rugstreeppad).

Omdat de rugstreeppad in eerdere jaren een terugloop in aantallen heeft gekend en de soort afhankelijk is van pioniersituaties is de soort als gevoelig in de Rode lijst opgenomen.

Op Noordeinde 122A en 134 vormen beide potentieel landbiotoop/overwinteringsbiotoop van rugstreeppadden die voortplanten in de achterliggende polder. Om te voorkomen dat tijdens de sloop en nieuwbouw (op Noordeinde 134) rugstreeppadden zich ingraven dient een paddenscherp te worden geplaatst (zie paragraaf 5). Verder wordt landbiotoop gecompenseerd (dat verloren gaat door de sanering en sloop van Noordeinde 122A en 134 door gerichte aanleg van overwinteringshabitat in het natuurperceel van Noordeinde 122A.

5.3 Mitigatie en compensatie

5.3.1 Mitigerende maatregelen vleermuizen (algemeen)

- Mitigerende maatregelen worden uitgevoerd voorafgaand aan en tijdens werkzaamheden.
- De werkzaamheden vinden tevens plaats buiten de kwetsbare winterperiode (half oktober-half april)
- De gebouwen worden op de plaatsen waar waarnemingen zijn gedaan van gewone dwerg- en grootoorvleermuizen, enkele dagen voor de sloop ongeschikt gemaakt voor vleermuizen door deze te strippen. Dit gebeurt door het creëren van tocht. De daklijsten en isolatiematerialen worden in zijn geheel verwijderd op de plaatsen waarvan het ecologisch onderzoek heeft uitgewezen dat de kans groot is op aanwezigheid van gewone dwergvleermuis. De plaatsen in de bebouwing waar de dieren hun verblijfplaats hebben komt hierdoor bloot te liggen. In tweede instantie worden ook enkele gaten in de spouwmuur worden geslagen waardoor het binnenklimaat voor vleermuizen in de spouw verder verslechtert. Deze gaten dienen laag in de muur te worden gemaakt, om het onverhoopt doden van een eventueel aanwezige vleermuis als gevolg van deze maatregel te vermijden. In deze periode zal tevens aandacht moeten worden besteed aan mogelijke bezetting van gaten door holtenbroeders (vogels). Hierdoor dient deze periode kort te worden gehouden. In de aardappelloodsen zal enkele dagen voor de sloop verlicht moeten worden toegepast gedurende de hele nacht om achterblijvende grootoorvleermuizen te voorkomen.
- De gebouwen worden, nadat het ongeschikt is gemaakt voor vleermuizen en vóór aanvang van sloopwerkzaamheden, geïnspecteerd op de aanwezigheid van vleermuizen.
- Een ter zake deskundige ecooloog wordt bij de sloopwerkzaamheden betrokken; hij/zij zal aanwijzingen geven over hoe sloop uitgevoerd dient te worden en dient altijd oproepbaar zijn tijdens de asbestsanering en sloop.
- Wanneer tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch nog vleermuizen worden aangetroffen op of in de bebouwing dienen de werkzaamheden direct te worden gestaakt en wordt de hierboven genoemde ter zake deskundige ecooloog opgeroepen; pas na zijn/haar akkoord kunnen de werkzaamheden worden hervat.
- Bovenstaande mitigerende maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol dat op de bouwplaats aanwezig is en dient bekend te zijn onder alle betrokkenen.

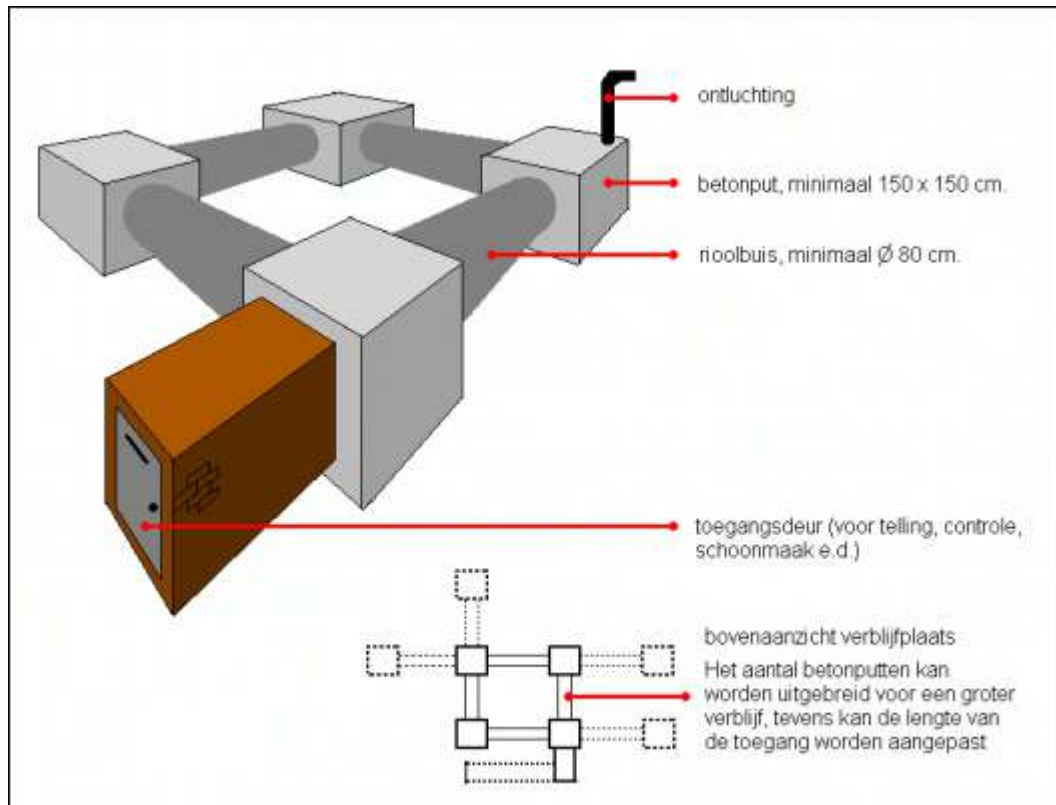
5.3.2 Compenserende maatregelen gewone grootoorvleermuis

Ter compensatie van het wegnemen van de najaars/winterverblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis worden in bomen langs de nu gebruikte vliegroute naar de te slopen verblijfplaatsen 3 winterkasten opgehangen in maart 2019. Hierdoor is er ruimschoots sprake van gewenning tussen de voorgenomen sloop en ontdekken van de vervangende kasten (zie figuur 5.1).

Figuur 5.1 Winterkast als (tijdelijke) compensatie

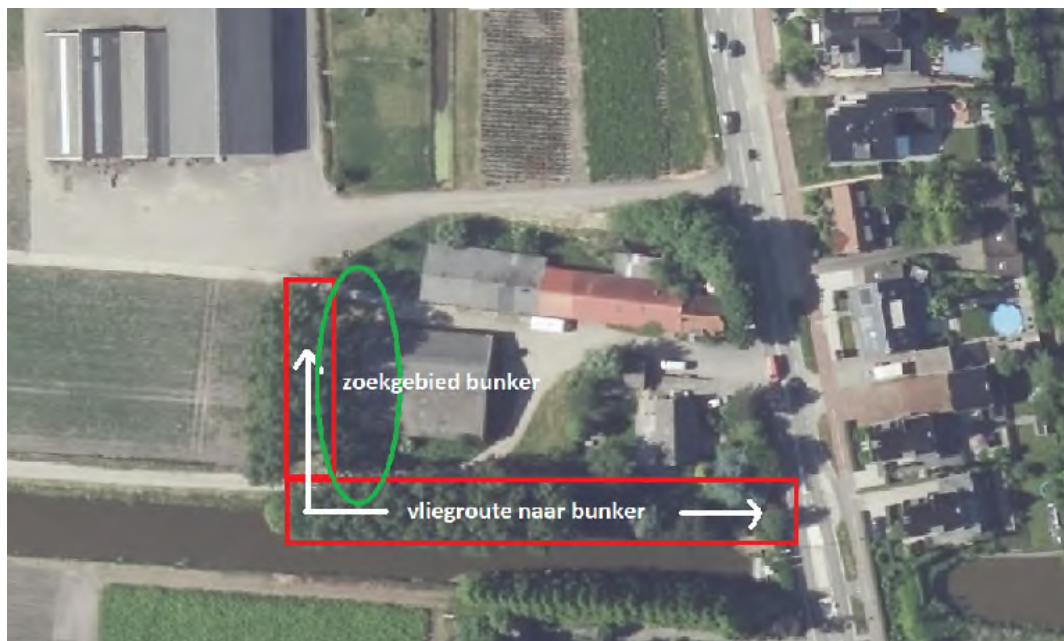
Daarnaast zal op de locatie van 122A een nieuw winterverblijf (vleermuisbunker) worden gecreëerd waarbij in dit verblijf door het ophangen van diverse gewelfstenen (minimaal 6) of soortelijke metselblokken in deze ruimte diverse hang- en wegkruipmogelijkheden worden gerealiseerd. Geadviseerd wordt om deze ook in het voorjaar van 2019 te realiseren zodat gewenning van dit element kan optreden en de kans groter is dat de vleermuizen deze bunker weten te vinden na sloop van de huidige verblijfplaatsen. Het ontwerp van de vleermuisbunker wordt nader vormgegeven, geadviseerd wordt om minimaal 2 (eventueel gebruikte) betonputten toe te passen geschakeld met een betonnen rioolbuis van voldoende omvang (minimaal 80 cm diameter, liever groter).

Figuur 5.2 Vleermuisbunker (illustratief)

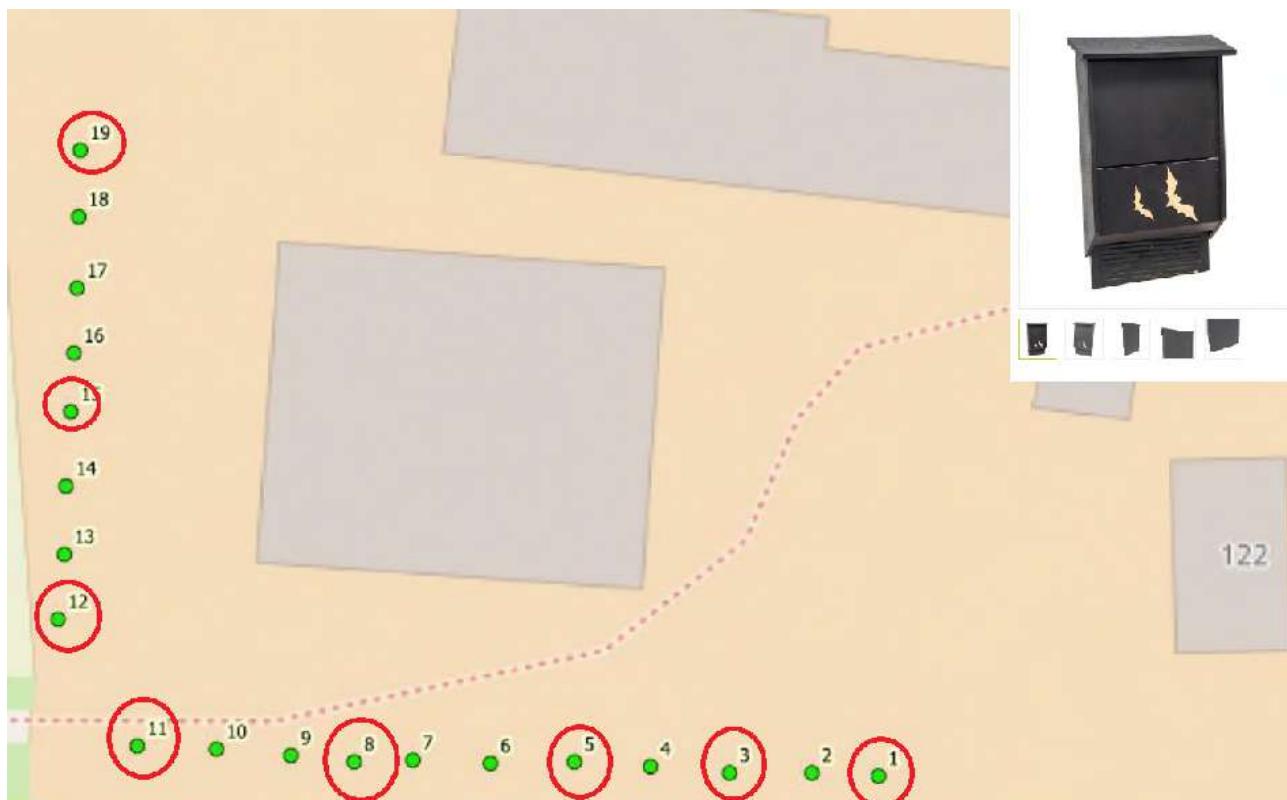
Figuur 5.3 Vleermuisbunker (illustratief)

Figuur 5.3 Winterkast als (tijdelijke) compensatie

5.3.3 Compenserende maatregelen gewone dwergvleermuis

Ter compensatie van het wegnemen van het zomer en paarverblijf van de gewone dwergvleermuis in beide bedrijfswoningen (Noordeinde 122A en Noordeinde 134) worden in de bomen op Noordeinde 122A in maart 2019 8 platte vleermuiskasten opgehangen. Hiermee is aan de gewenningsperiode voor zomer/paarverblijven van gewone dwergvleermuizen voldaan (bij geplande sanering en sloop in najaar 2019).

Figuur 5.4 Vleermuiskasten in populieren op Noordeinde 122A

In de (toekomstige) nieuwbouw worden per woning minimaal vier vervangende vaste inbouwverblijven gerealiseerd (50 centimeter hoog, 20-30 centimeter) (zie figuur 5.5).

Figuur 5.5 Voorbeeld van inbouwsteen gewone dwergvleermuis

5.3.4 Mitigerende maatregelen rugstreeppad

Voor de overwinteringsperiode van de rugstreeppad worden om de te saneren en te slopen locaties op Noordeinde 122A en 134 paddenschermen geplaatst om ervoor te zorgen dat rugstreeppadden niet het werkterrein betreden. Dit dient ook te gebeuren bij de nieuwbouw in de toekomst op Noordeinde 134. Het plaatsen van een deugdelijk scherm bij sanering en sloop op Noordeinde 134 kan eventueel gelijk voorzien voor de toekomstige nieuwbouw. Na plaatsing moet de vegetatie rond het paddenscherm regelmatig kort gemaaid worden om te voorkomen dat padden over het scherm heen klimmen. Het scherm is minimaal 10 cm ingegraven en 50 cm boven maaiveld. De paaltjes waaraan het scherm wordt geplaatst zijn aan de binnenkant geplaatst om te voorkomen dat de padden via de paaltjes omhoog klimmen en in het werkgebied terecht komen.

5.3.5 Compenserende maatregelen rugstreeppad

Op het natuurperceel van Noordeinde 122A wordt met het vrijkomende materiaal (delen van de muur) een winterbiotoop aangelegd. Stukken muur en zand (minimaal 1,5 meter hoog) worden gebruikt door de padden om tussen te kruipen om te schuilen en te overwinteren. Eventueel kan ook de bovenkant/een zijkant van de vleermuisbunker ingericht worden als landbiotoop voor de rugstreeppad. Minimaal 50 vierkante meter op Noordeinde 122A dient ingericht te worden als landbiotoop voor de rugstreeppad. (exacte locatie in overleg met Provincie Zuid-Holland).

Figuur 5.5 Voorbeeld van landbiotoop rugstreeppad (Westergouwe, Gouda)

5.4 Zorgvuldig handelen

De werkzaamheden worden uitgevoerd volgens de Zorgplicht, zoals benoemd in de Wnb. Dit betekent dat bij de uitvoering van werkzaamheden een ieder (van planontwikkelaar tot uitvoerder op de locatie) zo dient te handelen, of juist handelingen achterwege dient te laten, dat de in het wild voorkomende soorten planten en dieren daarvan geen of zo min mogelijk hinder ondervinden. In de voorgaande paragrafen worden mitigerende maatregelen genoemd waarmee schade aan gewone dwergvleermuizen wordt voorkomen en hoe beschermde verblijfplaatsen moeten worden gecompenseerd. Deze hebben betrekking op de periode van uitvoering van werkzaamheden en de manier waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd.

Naast vleermuizen geldt dat nestelende en broedende vogels beschermd zijn. Ontheffingen voor het vernietigen van vogelnesten worden niet verleend. Deze periode loopt grofweg van 15 maart tot 15 juli. Kap-, en sloopwerkzaamheden in het kader van dit project zullen plaatsvinden buiten periode dat vogels zich broedend in het plangebied ophouden.

5.5 Aanbevelingen

Omdat het perceel van Noordeinde 122A een natuurbestemming krijgt kunnen de in de voorgaande paragrafen voorgestelde maatregelen eenvoudig worden geïntegreerd. Daarnaast is het aanbevelingswaardig om op het perceel enkele poelen te graven en inheemse struiken aan te planten die als drachtplant/waardplant kunnen dienen voor bijen en vlinders. Hierbij valt te denken aan sleedoorn, meidoorn, Gelderse roos, hazelaar, grauwe wilg en vuilboom. Door de grazige vegetatie te maaien als sinus-beheer (d.w.z. gefaseerd in ruimte en tijd slingerend maaien) ontstaat een geschikt biotoop voor kleine grondgebonden zoogdieren en insecten. Hiermee wordt het perceel van Noordeinde 122A een kleine natuurparel in de omgeving.

Door eventueel plaatsen van een insectenhotel + informatiebord (langs openbare weg) kunnen de natuurdoelstellingen van dit nieuw aan te leggen gebied nader toegelicht en uitgelicht worden voor derden.

REFERENTIES

Dietz, C. Kiefer, A. Veldgids Vleermuizen van Europa, 2017 KNNV uitgeverij, Zeist

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur, Utrecht.

Korsten, E., 2012. Vleermuiskasten, Overzicht van toepassing, gebruik en succesfactoren. Bureau Waardenburg, Zoogdiervereniging.

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen – onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Brochure Vleermuisvriendelijk bouwen, Lelystad 2011 (samenwerking landschapsbeheer Flevoland, Zoogdierverenging, Tauw BV).

Kennisdocument gewone dwergvleermuis, BIJ12 revisie 1.0 juli 2017.

Kennisdocument gewone grootoorvleermuis, BIJ12 revisie 1.0 juli 2017

Kennisdocument rugstreeppad, BIJ12, revisie 1.0 juli 2017.

Vleermuisprotocol 2017.

Websites

www.vleermuiskasten.nl

www.vleermuis.net

www.vleermuizenindestad.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.zuidholland.nl

Bijlagen

Bijlage 1 Rapportage nader onderzoek Noordeinde 122A

**Soortgericht onderzoek
Noordeinde 122A
te Waddinxveen**

**Opdrachtgever
Provincie Zuid-Holland
Afdeling Ontwikkeling
en Grondzaken
te Den Haag**

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

**Soortgericht onderzoek
Noordeinde 122A
te Waddinxveen**

Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
fax 0174 – 629744
www.aquaterranova.nl

**Opdrachtgever
Provincie Zuid-Holland
Afdeling Ontwikkeling
en Grondzaken
te Den Haag**

Datum: 23 november 2018
Rapportnr.: 217171/AQT 302 FF/RaS
Status: Definitieve rapportage

COLOFON

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Titel : **Soortgericht onderzoek Noordeinde 122A
te Waddinxveen**

Opdrachtgever : **Provincie Zuid-Holland
Afdeling Ontwikkeling en Grondzaken**
Contactpersoon : dhr. O. Manders

Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
fax 0174 – 629744
www.aquaterranova.nl

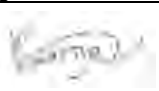
Projectteam

Projectmanager : mw. M.M. Konings BSc
Contactpersoon : mw. M.M. Konings BSc
Auteur : mw. R.R. Spijker MSc
Veldwerk : mw. M. Konings BSc
: mw. T. Schelling BSc
: mw. L.J. van der Steeg BSc
: mw. M. Langstraat BSc
: dhr. T. Damen BSc
: dhr. R. van Schie
Kwaliteitsborger : mw. M. Langstraat BSc

Projectnummer : **217171**

Aqua-Terra Nova BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus, de brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van groene adviesbureaus.

Datum vrijgave	Status	Goedkeuring auteur	Goedkeuring kwaliteitsborger
23 november 2018	Definitief		

© 2018 Aqua-Terra Nova B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doelstelling	5
1.3	Leeswijzer	5
1.4	Verantwoording	5
2	WERKWIJZE	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Projectbeschrijving	6
2.3	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	6
2.4	Methode.....	6
2.4.1	<i>Rugstreeppadonderzoek</i>	<i>6</i>
2.4.2	<i>Huismusonderzoek.....</i>	<i>6</i>
2.4.3	<i>Vleermuisonderzoek.....</i>	<i>7</i>
2.5	Periodisering.....	7
2.6	Effectbeoordeling en toetsing.....	8
3	PLANGEBIED EN BEOOGDE WERKZAAMHEDEN	9
3.1	Ligging plangebied	9
3.2	Bestaande situatie.....	9
3.3	Beoogde situatie en werkzaamheden	10
4	RESULTATEN EN INTERPRETATIE	11
4.1	Rugstreeppadden	11
4.2	Huismussen.....	11
4.3	Vleermuizen	11
4.3.1	<i>Zomerverblijfplaatsen</i>	<i>11</i>
4.3.2	<i>Kraamverblijfplaatsen</i>	<i>11</i>
4.3.3	<i>Paarverblijfplaatsen</i>	<i>11</i>
4.3.4	<i>Winterverblijfplaatsen</i>	<i>12</i>
4.3.5	<i>Foerageergebied.....</i>	<i>12</i>
4.3.6	<i>Vliegroutes</i>	<i>12</i>
4.4	Overige waarnemingen	12
5	FUNCTIONALITEIT PLANGEBIED EN EFFECTBEPALING	13
5.1	Functionaliteit plangebied rugstreeppadden	13
5.2	Functionaliteit plangebied vleermuizen.....	13
5.3	Effectbepaling	14
5.4	Ontheffing en vergunning.....	14
5.5	Wettelijk kader	15
6	CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	16
6.1	Conclusie	16
6.2	Aanbeveling en vervolgstappen.....	16
6.2.1	<i>Ontheffing aanvragen.....</i>	<i>16</i>
6.3	Zorgplicht	16
7	BRONVERMELDING	18
BIJLAGE 1	WETTELIJK KADER.....	19
BIJLAGE 2	WAARNEMINGEN SOORTGERICHTONDERZOEK.....	21
BIJLAGE 3	OVERZICHT WAARNEMINGEN.....	27

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In opdracht van Provincie Zuid-Holland Afdeling Ontwikkeling en Grondzaken heeft Aqua-Terra Nova BV voor de geplande sloopwerkzaamheden in het plangebied Noordeinde 122A te Waddinxveen soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van en de functie van het plangebied voor rugstreeppadden, huismussen en vleermuizen.

Uit de op 27 oktober uitgevoerde Eco-effectscan welke is uitgevoerd door Aqua-Terra Nova BV (kenmerk: 217171/Aqua-Terra Nova 301FF/ML d.d. 31-10-2017) is gebleken dat de aanwezigheid van rugstreeppadden, huismussen en vleermuizen niet uitgesloten kon worden en aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Onderstaand soortenonderzoek is uitgevoerd om de aan- dan wel afwezigheid van (essentiële) leefgebieden, vaste verblijfplaatsen en nestlocaties/schuillocaties van rugstreeppadden, huismussen en vleermuizen aan te tonen.

1.2 Doelstelling

Het ecologisch onderzoek heeft als doel om vast te stellen:

1. Of rugstreeppadden in het plangebied aanwezig;
2. Of huismussen in het plangebied aanwezig zijn;
3. Of vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn;
4. Wat de functionaliteit van het plangebied is voor aanwezige beschermde soorten;
5. Welke effect het project heeft op de functionele leefomgeving van de aanwezige beschermde soorten.

Vervolgens wordt aangegeven of mogelijke negatieve effecten van het project te vermijden, mitigeren, en/of te compenseren zijn en welke vervolgpprocedure benodigd is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding worden de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek beschreven. Hierna volgt hoofdstuk 2 met de werkwijze en hoofdstuk 3 een beschrijving van de projectlocatie en voorgenomen werkzaamheden. In hoofdstuk 4 komen de resultaten van de inventarisatie aan de orde. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 de functionaliteit en de effecten van de voorgenomen werkzaamheden bepaald. In hoofdstuk 6 volgt tot slot een conclusie en eventueel de benodigde vervolgstappen. Hierna volgen de bronvermeldingen en de bijlagen met o.a. inventarisatiegegevens.

1.4 Verantwoording

Ecologisch medewerkers van Aqua-Terra Nova BV hebben ruime veldervaring in onderzoek naar beschermde soorten en hebben daartoe gerichte cursussen gevolgd.

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de afwezigheid van soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit gewaarborgd.

2 WERKWIJZE

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de resultaten van de voorliggende rapportage tot stand zijn gekomen. Dit hoofdstuk dient tevens als onderbouwing van de conclusies. In het kort wordt weergegeven hoe de Wet natuurbescherming in het project wordt geborgd.

2.2 Projectbeschrijving

Het project wordt beschreven aan de hand van de door de opdrachtgever verstrekte informatie. Hiertoe wordt de omvang en ligging van het plangebied beschreven in relatie tot groenstructuren in de omgeving, wordt de bestaande situatie geschetst en worden de beoogde activiteiten omschreven.

2.3 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Voor een uitgebreide omschrijving van de wet- en regelgeving zie bijlage 1. In de Wet natuurbescherming zijn beschermde soorten en gebieden aangewezen. Hierbij zijn beschermde soorten ingedeeld in drie regimes (respectievelijk art. 3.1, 3.5 en 3.10). Artikel 3.1-3.4 betreffen regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in de Europese Unie. Artikel 3.5-3.9 betreffen regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen. Artikel 3.10-3.11 betreffen regels ter bescherming van niet onder art. 3.5 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage bij de wet.

Alle in de Wet natuurbescherming genoemde soorten zijn strikt beschermd. De bescherming van soorten is met name gericht op instandhouding van populaties en verblijfplaatsen van individuen. Hierbij wordt het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Handelingen in strijd met de verbodsbepalingen zijn per definitie verboden. Uitzonderingen voor overtreding van de verbodsbepalingen kunnen worden verleend middels vrijstellingen en ontheffingen. Tevens is de zorgplicht te allen tijde van kracht voor alle planten en dieren. Zie bijlage 1 voor de relevante verbodsbepalingen bij ruimtelijke inrichting en ontwikkelingen.

2.4 Methode

2.4.1 Rugstreeppadonderzoek

Het rugstreeppadonderzoek is uitgevoerd op basis van het Kennisdocument voor de rugstreeppad⁽¹⁸⁾. Tijdens het rugstreeppadonderzoek is gekeken naar de aan- dan wel afwezigheid van de rugstreeppad binnen het plangebied. Dit houdt in het in beeld brengen van voortplantingsplaatsen, rustplaatsen en (essentieel) functioneel leefgebied van de rugstreeppad. Naast het plangebied is ook de omgeving van het plangebied onderzocht op kooractiviteit.

In totaal zijn er drie inventarisaties uitgevoerd door ervaren ecologen in de periode mei t/m juni. De inventarisaties zijn uitgevoerd tijdens gunstige weersomstandigheden (warme, vochtige, windstille nachten en bij voorkeur na een periode van regen. Het aantonen van voortplantingswateren is uitgevoerd door tijdens drie nachten met gunstige weersomstandigheden (warme, windstille avonden/nachten, na regenval), in de periode mei te luisteren naar kooractiviteit.

Het derde veldbezoek is ingestoken op in de avond aantonen van voortplantingsplaatsen en op migrerende dieren i.p.v. het overdag zoeken naar ei-snoeren en/of larven van de rugstreeppad of juveniele rugstreeppadden. In de periode juni t/m juli was het overdag te warm maar 's avonds was het een stuk koeler. Hierdoor werd meer activiteit verwacht in de avond dan overdag. Door de langdurige droogte was het voortplantingswater al opgedroogd en waren de juveniele het land al op getrokken.

2.4.2 Huismusonderzoek

Het huismusonderzoek is uitgevoerd op basis van het Kennisdocument voor de huismus⁽¹⁸⁾. Voor het huismusonderzoek zijn twee inventarisaties uitgevoerd in de periode 1 april t/m 15 mei, door een ervaren ecooloog met verrekijker. Tijdens de inventarisaties zijn waarnemingen (aantal huismussen, aantal nesten, tijdstip, locatie, gedrag etc.) en de weersomstandigheden genoteerd. De resultaten van de inventarisaties zijn weergegeven op kaarten. Aan de hand van de resultaten is de functionaliteit van het plangebied voor de huismus beschreven en zo nodig met foto's verduidelijkt.

De inventarisaties zijn uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden en met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. Dit houdt in droog, geen of weinig wind en kou tijdens de inventarisatie. Daarnaast zijn de inventarisaties uitgevoerd op het meest geschikte moment van de dag. Dit is tussen één à twee uur na zonsopkomst of één à twee uur voor zonsondergang.

2.4.3 Vleermuisonderzoek

Het aantal bezoeken, het tijdstip en de periode(n) voor het vleermuisonderzoek zijn gebaseerd op het meest recente Vleermuisprotocol ⁽⁶⁾ en de Kennisdocumenten voor vleermuizen⁽¹⁸⁾. In het protocol en de Kennisdocumenten is de minimale inspanning omschreven om de aan- dan wel afwezigheid van beschermde soorten te onderzoeken. Indien wordt afgeweken van het vleermuisprotocol en de kennisdocumenten wordt dit goed onderbouwd bij hoofdstuk 4 resultaten.

De inventarisaties zijn uitgevoerd in de geschikte periode door twee ervaren ecologen met batdetector (type: Pettersson D240X). Een batdetector is een apparaat dat ultrasone geluiden, die een vleermuis maakt, omzet in voor de mens hoorbare tikkende geluiden. Aan de hand van het ritme van het geluid en de frequentie waarop de vleermuis het beste wordt gehoord, de zogenaamde "piekfrequentie", kan in veel gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Voor het determineren van soorten wordt gebruik gemaakt van opnameapparatuur (type: Ediol) en het programma Batsound. Om de vliegroutes, foerageergebieden en verblijfplaatsen in kaart te brengen, is lopend met de batdetector het plangebied doorzocht. Daarnaast is een deel van de omgeving rondom het plangebied doorzocht.

Tijdens de inventarisaties zijn waarnemingen (soort, tijdstip, locatie, gedrag etc.) en de weersomstandigheden genoteerd en zijn geluidsopnamen van vleermuizen gemaakt. De resultaten van de inventarisaties zijn weergegeven op kaarten. Aan de hand van de resultaten is de functionaliteit van het plangebied voor beschermde soorten beschreven en zo nodig met foto's verduidelijkt.

Omdat de activiteit van vleermuizen afhankelijk is van de weersomstandigheden en vleermuizen regelmatig verhuizen tussen verschillende verblijfplaatsen binnen hun netwerk, is het noodzakelijk meerdere malen bij gunstige weersomstandigheden te inventariseren. Gunstige weersomstandigheden zijn nachten met een temperatuur van >10°C en zonder harde wind of regen. In totaal zijn vijf locatiebezoeken uitgevoerd, drie in het voorjaar (15 mei t/m 15 juli) en twee in het najaar (15 augustus t/m eind september).

2.5 Periodisering

In de onderstaande tabel zijn de data en de weersomstandigheden van de uitgevoerde veldinventarisaties weergegeven. In totaal zijn er acht veldbezoeken uitgevoerd in de periode april tot en met september 2018 ten behoeve van het onderzoek naar rugstreeppadden, huismussen en vleermuizen. In tabel 2.1 zijn de data en weersomstandigheden van elk veldbezoek weergegeven.

Tabel 2.1. Data en weersomstandigheden uitgevoerde veldinventarisaties.

Datum	Tijd	Soortgroep	Focus	Weer
16-04-2018	08:30-09:30 <i>Zon op 06:43</i>	Huismussen 1	Verblijfplaatsen en functionele leefomgeving	17 °C, licht bewolkt, droog 2 Bft
08-05-2018	06:00-07:15 <i>Zon op 05:59</i>	Huismussen 2	Verblijfplaatsen en functionele leefomgeving	13 °C, onbewolkt, droog, 0-1 Bft
08-05-2018	23:00 – 01:00 <i>Zon onder 21:18</i>	Rugstreeppadden 1	Voortplantingswater en functionele leefomgeving	18 °C, onbewolkt droog, 2 Bft NW
31-05-2018	21:30-02:00 <i>Zon onder 21:51</i>	Rugstreeppadden 2	Voortplantingswater en functionele leefomgeving	22 °C, onbewolkt, droog, 2 Bft NO
31-05-2018	21:30-02:00 <i>Zon onder 21:51</i>	Vleermuizen 1	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	22 °C, onbewolkt, droog, 2 Bft NO
28-06-2018	02:00-05:30 <i>Zon op 05:24</i>	Rugstreeppadden 3	Voortplantingswater en functionele leefomgeving	17 °C, onbewolkt, droog 2 Bft NO
28-06-2018	02:00-05:30 <i>Zon op 05:24</i>	Vleermuizen 2	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	17 °C, onbewolkt, droog 2 Bft NO

Datum	Tijd	Soortgroep	Focus	Weer
04-07-2018	03:25-05:30 <i>Zon onder 22:03</i>	Vleermuizen 3	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	20 °C, onbewolkt, droog, 2 Bft N
23-08-18	22:45-00:45 <i>Zon onder 20:47</i>	Vleermuizen 4	Paar- en zwermverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	17 °C, 2/8 bewolkt, droog, 1 Bft NW
13-09-18	22:54-01:01 <i>Zon onder 19:58</i>	Vleermuizen 5	Paar- en zwermverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	11 °C, onbewolkt, droog, 0 Bft ZW

De waarnemingen zijn in hoofdstuk 4 beschreven en in bijlage 2 en 3 in tabellen en op kaarten weergegeven.

2.6 Effectbeoordeling en toetsing

Voor de aanwezige beschermde soorten worden de effecten van de voorgenomen handelingen beoordeeld en getoetst aan de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en de zorgplicht.

De toetsing is gericht op aantasting en verstoring van individuen, hun voortplantingsplaatsen en overige vaste rust- en verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving. De toetsing is afhankelijk van de kwetsbare periode waarin handelingen een effect kunnen hebben. Vervolgens wordt beoordeeld of aantasting van individuen, verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving een effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de regionale of landelijke populatie.

Per soortgroep worden de handelingen getoetst aan de verbodsbepalingen en de zorgplicht. Per beschermingscategorie worden hierbij verschillende toetsingskaders gehanteerd (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2. Toetsingskader per beschermingscategorie.

Categorie	Toetsingskader
Artikel 3.1-3.4 & Artikel 3.5-3.9 (Vogelrichtlijn & Habitatrichtlijn)	Effecten dienen te allen tijde voorkomen te worden. Indien effecten op beschermde vogelsoorten niet uitgesloten kunnen worden, dient de omvang van de mogelijke effecten inzichtelijk gemaakt te worden middels vervolgonderzoek.
Artikel 3.10-3.11 (Overige beschermde soorten)	Voor handelingen in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling geldt een vrijstelling voor overtreding van de verbodsbepalingen, mits de handelingen uitgevoerd worden conform een goedgekeurde gedragscode. Indien het niet mogelijk is om conform een gedragscode te werken, dan dient ontheffing aangevraagd te worden.
Alle planten en dieren (Zorgplicht)	In het kader van de zorgplicht dienen schadelijke effecten zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden voorkomen te worden, beperkt te worden of ongedaan gemaakt te worden.

3 PLANGEBIED EN BEOOGDE WERKZAAMHEDEN

3.1 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen aan Noordeinde 122A te Waddinxveen, gemeente Gouda in de provincie Zuid-Holland. Het plangebied betreft een oude boerderij met woonhuis en meerdere schuren. Zie figuur 3.1 voor de ligging en begrenzing van het plangebied.

Figuur 3.1. Ligging en begrenzing van het plangebied Noordeinde 122A (rood kader).

3.2 Bestaande situatie

Het woonhuis bestaat uit twee woonlagen en de muren zijn enkelsteens. Het heeft een rood pannendak. De schuren hebben tevens een enkelsteens muur en een golfplaten dak. Een deel van het dak van de schuur als enkele dakpannen van het woonhuis zijn kapot gewaaid tijdens een storm in januari 2018. Aan de noordzijde van het huis is een kleine sloot aanwezig, omringd door dichte begroeiing.

Boven de stal en een deel van het woonhuis is een doorlopende oude houten zolder met open draagbalken aanwezig. Vanuit de stal is het mogelijk om door te lopen naar de achterliggende schuur. De schuur is een grote open ruimte met opslagmogelijkheid voor machines en groot materieel. Los van het woonhuis, aanliggende stal en schuur staat in het plangebied een tweede schuur. Deze schuur is opgetrokken uit metalen golfplaten en wordt momenteel nog gebruikt als opslagplaats voor landbouwmachines en knotwilgknollen. Aan de zijkant van deze schuur is een overkapping.

Buiten het plangebied ligt aan de zuidkant een brede watergang met houten beschoeiing. Aan de oostkant ligt een woonwijk. Aan de west- en noordkant van het plangebied liggen akkers en boerenbedrijven.

Zie voor een impressie van het plangebied figuur 3.2.

Figuur 3.2. Impressie van het plangebied. Links- en middenboven een zijaanzicht van het huis en aanliggende schuur. Rechtsboven de binnenkant van naastgelegen schuur. Linksonder de zolder van schuur. Middenonder de overkapping aan de naastgelegen schuur en rechtsonder de buitenzijde van de naastgelegen schuur.

3.3 Beoogde situatie en werkzaamheden

De activiteitenomschrijving is opgesteld aan de hand van plattegronden, ontwerptekeningen en de mondeling en schriftelijk door de opdrachtgever verstrekte informatie.

Het woonhuis en de bijbehorende schuren zijn onbewoonbaar verklaard en worden gesloopt. Tijdens het onderzoek en het schrijven van deze rapportage is er geen informatie beschikbaar met betrekking tot de nieuwbouw. Er wordt uitgegaan van de kap van alle aanwezige bomen, het verwijderen van al het groen en het bouwrijp maken van het gehele perceel.

Deze activiteiten vormen de basis van de toetsing aan de Wet natuurbescherming.

4 RESULTATEN EN INTERPRETATIE

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten van het rugstreeppad-, huismus- en vleermuisonderzoek nader toegelicht en er wordt aangegeven waar in het plangebied vaste verblijfplaatsen, foerageergebieden of vliegroutes aanwezig zijn. Een overzicht van deze functies wordt besproken in hoofdstuk 5. Voor achterliggende waarnemingen per bezoek wordt verwezen naar bijlage 2 en 3.

4.1 Rugstreeppadden

Tijdens het rugstreeppaddenonderzoek zijn geen rugstreeppadden waargenomen in het plangebied. In de omgeving van het plangebied zijn rugstreeppadden waargenomen.

Op 500 meter ten westen van het plangebied is een voortplantingslocatie van de rugstreeppad aanwezig. Tijdens het veldbezoek op 31 mei was in de poel kooractiviteit aanwezig. Het betreft een ondiepe poel van circa 20 m². Tijdens het bezoek op 28 juni was deze poel echter drooggefallen en is geen kooractiviteit meer waargenomen.

Het plangebied maakt onderdeel uit van het terrestrische leefgebied van de rugstreeppad en betreft het winterbiotoop. Zie bijlage 2 voor een overzicht van de waarnemingen van het rugstreeppaddenonderzoek.

4.2 Huismussen

Er zijn geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen waargenomen in het plangebied. Zie bijlage 2 voor een overzicht van de waarnemingen van het huismussenonderzoek.

Tijdens de twee inventarisatierondes zijn er geen huismussen in en in de omgeving het plangebied waargenomen. Wel is een nest van een merel in de struik aan het woonhuis waargenomen en een nest van een kauw in de schoorsteen van het woonhuis in het plangebied.

4.3 Vleermuizen

Onderstaand de waarnemingen tijdens het vleermuisonderzoek in 2018. Tijdens het onderzoek is de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) in en in de omgeving van het plangebied waargenomen. Andere vleermuissoorten zijn binnen het plangebied niet waargenomen. In figuur 5.1 is een overzicht van de aanwezige beschermde elementen weergegeven.

4.3.1 Zomerverblijfplaatsen

Binnen de begrenzing van het plangebied zijn geen zomerverblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Er zijn tijdens het voorjaars onderzoek geen zwermende en in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen. De aanwezigheid van een zomerverblijfplaats in het plangebied wordt op basis van het uitgevoerde onderzoek uitgesloten.

4.3.2 Kraamverblijfplaatsen

Binnen de begrenzing van het plangebied zijn geen kraamverblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Er zijn geen zwermende vleermuizen waargenomen tijdens het voorjaarsonderzoek. De aanwezigheid van een kraamverblijfplaats in het plangebied wordt op basis van het uitgevoerde onderzoek uitgesloten.

4.3.3 Paarverblijfplaatsen

Tijdens de onderzoeken in augustus en september 2018 is er binnen de begrenzing van het plangebied één baltsterritorium van de gewone dwergvleermuis aangetroffen (figuur 5.1).

Mannelijke gewone dwergvleermuizen vliegen in het najaar roepend (baltsend) rond in een territorium om vrouwen te lokken en andere mannen duidelijk te maken dat dit hun territorium is. Als ze een vrouw gelokt hebben, vindt paring plaats in de paarverblijfplaats van de man. De vrouwen gaan zo in het paarseizoen bij meerdere mannen langs. De mannen blijven in de periode augustus t/m eind september baltsen binnen hun territorium.

Omdat de gewone dwergvleermuizen gedurende de onderzoeken al baltsend rondvliegen en niet een verblijfplaats in- en/of uitgaan, kan de exacte locatie van de paarverblijfplaats niet worden vastgesteld. Binnen ieder territorium zijn één tot twee verblijfplaatsen aanwezig. De gewone dwergvleermuis heeft een sterke voorkeur voor verblijfplaatsen in bebouwing. Op basis van het

gedrag van de baltende gewone dwergvleermuizen, bevinden de paarverblijfplaatsen zich in gebouwen van het plangebied.

4.3.4 Winterverblijfplaatsen

Het kan niet worden uitgesloten dat bij warmere winters de aanwezige paarverblijfplaatsen in het plangebied ook gebruikt worden als winterverblijfplaatsen door solitaire gewone en ruige dwergvleermuizen.

Er is in de periode van augustus t/m september 2018 geen zwermactiviteit waargenomen van vleermuizen wat kan duiden op een massawinterverblijfplaats. Tevens is geen onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van massawinterverblijfplaatsen omdat de bebouwing in het plangebied niet geschikt is als massawinterverblijfplaats. Massawinterverblijfplaatsen zijn vaak grote massieve gebouwen die veel warmte vasthouden. De aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats in het plangebied kan worden uitgesloten.

4.3.5 Foerageergebied

Tijdens het onderzoek werd gevoerageerd door de gewone dwergvleermuis in de voortuin in het plangebied. Tevens zijn er enkele foeragerende ruige dwergvleermuizen ,laatvliegers en rosse vleermuizen waargenomen rondom het plangebied (figuur 5.1).

Het betreft geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen vanwege de landelijke ligging van het plangebied zijn er voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig. De watergang langs het plangebied en de omliggende bebouwing met groene tuinen bieden een alternatieve foerageergebieden.

4.3.6 Vliegroutes

Tijdens het voor- en najaarsonderzoek zijn er in en rondom het plangebied diffuus passerende vleermuizen waargenomen als gewone dwergvleermuis en een enkele ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

Het betreft hier geen essentiële vliegroutes omdat in de nabije omgeving van het plangebied voldoende structuren, o.a. watergangen en straten met bomenrijen, aanwezig zijn. Deze structuren kunnen gebruikt worden als vliegroute voor vleermuizen.

4.4 Overige waarnemingen

In de omgeving van het plangebied zijn drie paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aanwezig. De ruige dwergvleermuis soort vertoont hetzelfde gedrag als de gewone dwergvleermuis, echter baltst hij vaak ook vanuit zijn paarverblijfplaats. Hierdoor is de exacte locatie van een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis vaker vast te stellen dan die van de gewone dwergvleermuis. Er is een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis aanwezig in het woonhuis van Noordeinde nr. 149. Tevens zijn in de omgeving van het plangebied twee baltsterritoria van de gewone dwergvleermuis aanwezig in de bebouwing van Noordeinde nr. 147a en Noordeinde nr. 183.

5 FUNCTIONALITEIT PLANGEBIED EN EFFECTBEPALING

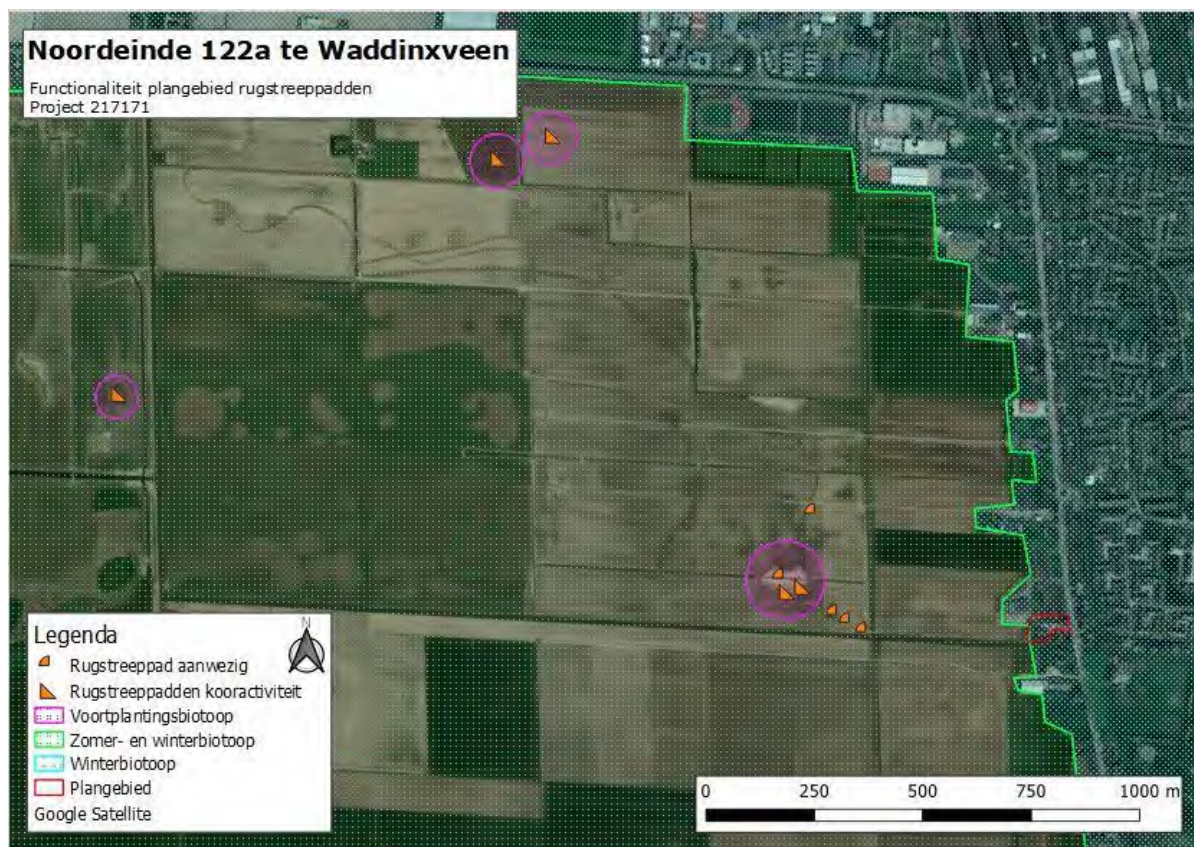
In dit hoofdstuk is beschreven wat de wettelijke consequenties zijn die voortvloeien uit de aanwezigheid van vleermuizen, zoals beschreven in hoofdstuk 4. Op basis van het onderzoek is aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van huismussen uitgesloten. Het plangebied heeft geen functie voor deze soort en negatieve effecten van de geplande werkzaamheden kunnen worden uitgesloten.

Voor meer informatie over de juridische achtergronden wordt verwezen naar bijlage 1. Onderstaand wordt de functionaliteit van het plangebied en de effecten van de voorgenomen werkzaamheden uiteengezet.

5.1 Functionaliteit plangebied rugstreeppadden

Zie figuur 5.1 voor de functionaliteit van het plangebied voor rugstreeppadden in kaart. Onderstaand de functionaliteit van het plangebied voor rugstreeppadden:

- De sloten en poelen in de omgeving van het plangebied worden gebruikt als voortplantings- en zomerbiotoop door de rugstreeppad;
- Het plangebied maakt onderdeel uit van het terrestrische leefgebied van de rugstreeppad, namelijk het winterbiotoop.

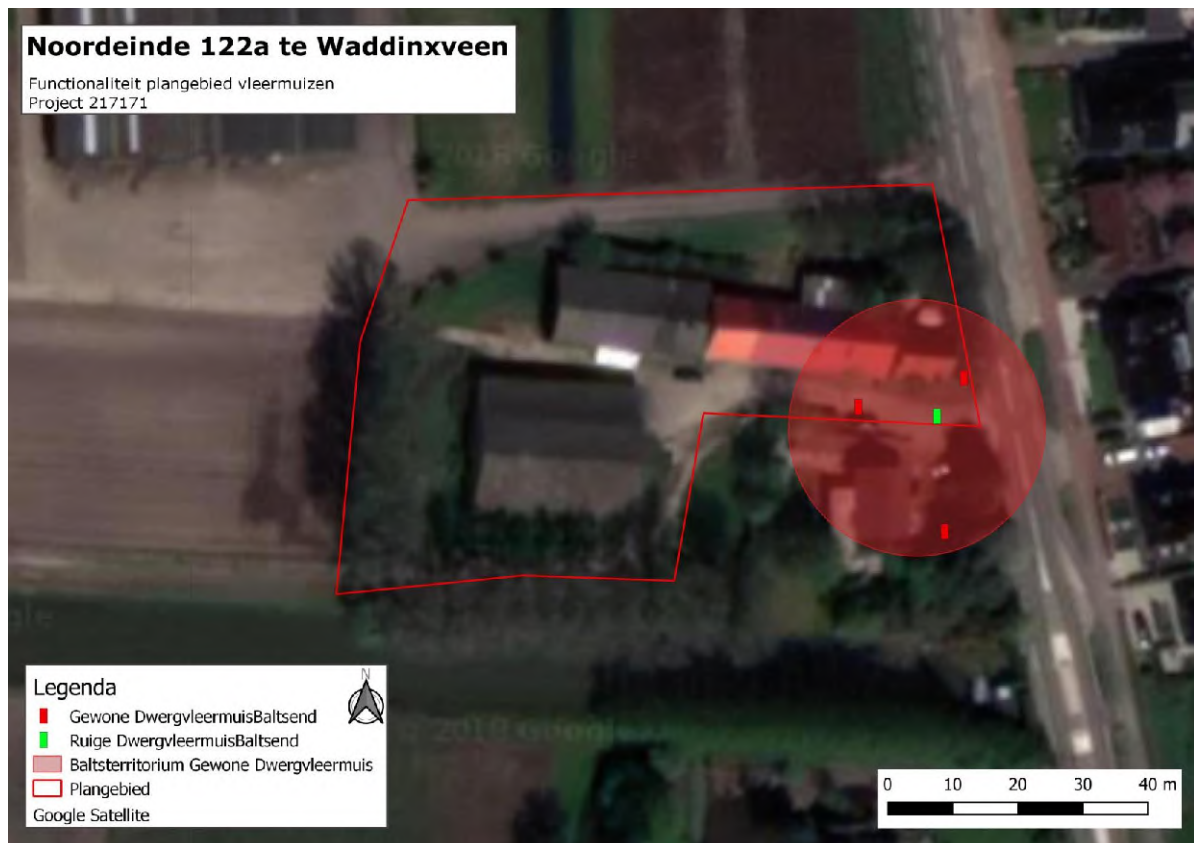

Figuur 5.1. Het gebruik van het plangebied door rugstreeppadden.

5.2 Functionaliteit plangebied vleermuizen

Zie figuur 5.2 voor de functionaliteit van het plangebied in kaart. Onderstaand de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen:

- Eén paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis binnen het plangebied;
- Het gehele plangebied wordt gebruikt als foerageergebied van de gewone dwergvleermuis, dit betreft echter geen essentieel foerageergebied;
- Het plangebied wordt diffuus gebruikt als vliegroute door de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Het betreft geen essentieel foerageergebied.

Figuur 5.2. De functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen.

5.3 Effectbepaling

Uit het onderzoek blijkt dat er in de omgeving van het plangebied voortplantingswater van de rugstreeppad aanwezig is. Het plangebied en de omgeving van het plangebied zijn geschikt als zomer- en winterbiotoop. Rugstreeppadden overwinteren altijd op het land, ingegraven in de grond of weggekropen onder/in schuren of in kelders, in en om boerderijen. Vanwege de aanwezigheid van deze elementen maakt het plangebied onderdeel uit van het terrestrische leefgebied van de rugstreeppad, namelijk het winterbiotoop.

Door de sloopwerkzaamheden worden de winterverblijfplaatsen van de rugstreeppad verstoord of vernield. Vaste verblijf- en voortplantingsplaatsen van de rugstreeppad zijn jaarrond strikt beschermd conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming en de Europese Habitatrichtlijn. Het nemen van mitigerende maatregelen en aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk.

Op basis van het onderzoek is in het woonhuis in het plangebied één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig (zie figuur 5.1). Door het slopen van de gebouwen in het plangebied wordt één verblijfplaatsen van vleermuizen verstoord, beschadigd of vernietigd.

Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn jaarrond strikt beschermd conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming en de Europese Habitatrichtlijn. Het nemen van mitigerende maatregelen en aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk.

5.4 Ontheffing en vergunning

Voor uitvoering van de werkzaamheden is voor verstoring van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en winterverblijfplaatsen van de rugstreeppad;

- een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming, of;
- een Verklaring van geen bedenkingen via de Omgevingsvergunning noodzakelijk.

Voor het verkrijgen van één van deze ontheffingen is het opstellen van een projectplan of plan van aanpak aangaande de omgang met de gewone dwergvleermuis en rugstreeppad noodzakelijk. In de aanvraag zal aangetoond moeten worden dat:

- verstoring tot een minimum wordt beperkt;

- indien verstoring of achteruitgang van kwaliteit van verblijfplaatsen en/of leefgebied niet voorkomen kan worden, dient aangetoond te worden dat er geen betere alternatieven mogelijk zijn.

Voor aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming moet beschreven worden dat:

- er een dwingende reden van groot openbaar belang is, of;
- de gezondheid of veiligheid van de bewoners in het geding is, of;
- er geen andere geschikte alternatieven zijn betreffende uitvoering van de werkzaamheden.

De uitvoering van de werkzaamheden en het behoud van de verblijfplaatsen op lange termijn moeten conform de Wet natuurbescherming gewaarborgd worden middels een ecologisch werkprotocol.

5.5 Wettelijk kader

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen behoren tot de strikt beschermde soorten conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming, Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn en Bijlage II van de conventie van Bonn. Conform deze wet is verstoring van de functionele leefomgeving van vleermuizen niet toegestaan (figuur 5.2).

Rugstreeppadden behoren tot de strikt beschermde soorten conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming, Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn en Bijlage II van de conventie van Bonn. Conform deze wet is verstoring van de functionele leefomgeving van rugstreeppadden niet toegestaan (figuur 5.3).

Voor de geplande werkzaamheden dient een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden. De vaste verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en het leefgebied van de rugstreeppad mogen zonder ontheffing niet beschadigd, verstoord of vernietigd worden. Het bevoegd gezag (Omgevingsdienst Haaglanden) verleent enkel een ontheffing indien er aan strikte voorwaarden voldaan wordt, zoals:

- Het dienen van een wettelijk belang;
- Er zijn geen alternatieven mogelijk die minder effect hebben op de beschermde soorten;
- De gunstige staat van instandhouding van de soort wordt gewaarborgd.

De ontheffingsaanvraag kan digitaal bij ODH ingediend worden. Hierbij dient er rekening gehouden te worden met een proceduredtijd van twintig weken. Dit kan echter zowel korter als langer zijn.

Artikel 3.1

- Lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- Lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- Lid 5: het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5

- Lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- Lid 3: Het is verboden om eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- Lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de habitatrichtlijn of bijlage 1 bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Figuur 5.3. Verbodsbepalingen artikel 3.1 en artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

6 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

In opdracht van Provincie Zuid-Holland, afdeling Ontwikkeling en Grondzaken, heeft Aqua-Terra Nova BV voor de sloopwerkzaamheden in het plangebied Noordeinde 122a te Waddinxveen soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van en de functie van het plangebied voor rugstreeppadden, huismussen en vleermuizen.

6.1 Conclusie

Op basis van het soortgericht onderzoek is geconcludeerd dat binnen het plangebied de volgende verblijfplaatsen en functies aanwezig zijn:

- In het plangebied is één baltsterritorium aanwezig is en daarmee één tot twee paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. De paarverblijfplaats bevindt zich in het woonhuis;
- Binnen het plangebied is geschikt winterbiotoop van rugstreeppadden aanwezig;
- Rondom het plangebied is voortplantingswater van de rugstreeppad aanwezig;
- Er zijn geen essentiële vliegroutes in het plangebied aanwezig voor vleermuizen;
- Er zijn geen kraamverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen en massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in het plangebied;
- Er zijn geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen aanwezig in het plangebied van de huismus.
- Het plangebied maakt geen deel uit van het leefgebied van de huismus

6.2 Aanbeveling en vervolgstappen

Op basis van het soortgericht onderzoek wordt aanbevolen om:

- Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen voor overtreding van artikel 3.5, betreffende het beschadigen en vernielen van de aanwezige paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis;
- Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen voor overtreding van artikel 3.5, betreffende het beschadigen en vernielen van winterverblijfplaatsen van de rugstreeppad;
- Het opstellen van mitigerende maatregelen om verstoring van de gewone dwergvleermuis en rugstreeppad tijdens uitvoering van de werkzaamheden te voorkomen is noodzakelijk;
- Zorgvuldige omgang van de aanwezige beschermde soorten op korte en lange termijn dient gewaarborgd te worden middels een ecologisch werkprotocol;
- De verblijfplaatsen mogen, zolang er geen ontheffing is, niet aangetast worden;
- Vanwege de aanwezigheid van nesten van algemene broedvogels dienen werkzaamheden aan het groen buiten de kwetsbare broedperiode uitgevoerd te worden. De meeste vogels broeden in de periode tussen half maart tot half juli. Deze periode kan afwijken op basis van soort, voedselvoorzieningen of weersomstandigheden. Broedende vogels zijn te allen tijde beschermd en mogen niet verstoord worden.

6.2.1 Ontheffing aanvragen

Omdat in het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn van vleermuizen en leefgebied van de rugstreeppad moet een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd worden voor het overtreden van artikel 3.5, betreffende het beschadigen en vernielen van verblijfplaatsen en van vleermuizen en leefgebied van rugstreeppadden.

Ten behoeve van de ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan opgesteld te worden waarin onder andere het wettelijk belang, de alternatievenafweging en mitigerende en compenserende maatregelen in beschreven staan.

De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij het bevoegd gezag is normaliter twintig weken met extra verlengingstermijn van zeven weken.

6.3 Zorgplicht

Tijdens de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met:

- Voor de start van de werkzaamheden in het voorjaar/zomer moet in het plangebied en de directe omgeving het terrein door de ecooloog gecontroleerd worden op eventuele aanwezige broedvogels. Het broedseizoen duurt grofweg van maart t/m juli;
- Als uit deze controle blijkt dat broedende vogels aanwezig zijn, is het aan de ecooloog om te bepalen welke werkzaamheden wel of niet opgestart kunnen worden;
- Kunstmatige verlichting tijdens werkzaamheden in de nacht dient te worden voorkomen om de aanwezige foeragerende en/of overvliegende vleermuizen niet te verstoren;
- Als ten tijde van de werkzaamheden in de nacht met verlichting wordt gewerkt, dient dit afgestemd te worden met de ecooloog;

- In het kader van de zorgplicht moeten de licht beschermde soorten en de niet beschermde soorten voldoende ruimte krijgen om te vluchten of om zich te verplaatsen tijdens de werkzaamheden.

7 BRONVERMELDING

Algemene natuur- en beleidsinformatie

1. 'Wet natuurbescherming', Ministerie van Economische zaken, Den Haag, 2016.
2. 'houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming (Regeling natuurbescherming)', Staatssecretaris van Economische Zaken, Den Haag, 16 oktober 2016.
3. 'Vergunningverlening Natura-2000', Omgevingsdienst Haaglanden (provincie Zuid-Holland), 2016.
4. 'Ontheffingverlening soorten', Omgevingsdienst Haaglanden (provincie Zuid-Holland), 2016.
5. 'Melding en ontheffingverlening houtopstanden', Omgevingsdienst Haaglanden (provincie Zuid-Holland), 2016.

Algemene verspreidingsgegevens en verspreidingsatlassen

6. 'Protocol vleermuizen', Vakberaad vleermuizen, Netwerk Groene Bureaus, maart 2017.
7. Met vleermuizen overweg, Limpens *et al.*, 2004. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft, de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming.
8. www.ravon.nl
9. 'Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008', K. Mostert en J. Willemsen, Stichting Zoogdierwerkgroep Zuid-Holland, Delft, december 2008.
10. www.zoogdiervereniging.nl
11. www.sovon.nl
12. www.floron.nl

Locatie specifieke informatie en internetpagina's

13. Interactieve atlas Natura 2000, Provincie Zuid-Holland, 2017.
14. Interactieve atlas Natuurnetwerk Nederland, Provincie Zuid-Holland, 2017.
15. Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, NNN-Saldobenadering en herbegrenzen NNN, een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies, Ministeries van LNV en VROM en de provincies
16. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/inhoud/nieuwe-natuurwet>
17. http://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0171.BP00516-VO01/t_NL.IMRO.0171.BP00516-VO01_1.8.html
18. Kennisdocumenten BIJ12: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

BIJLAGE 1 WETTELIJK KADER

Per 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming van kracht gegaan. Deze wet voegt de huidige Natuurbeschermingswet 1998, Boswet en de Flora- en faunawet samen.

De belangrijkste doelen van de Wet natuurbescherming betreffen de bescherming van de biodiversiteit in Nederland, de decentralisatie van de verantwoordelijkheden en een vereenvoudiging van de regels.

De grootste veranderingen met de komst van de Wet natuurbescherming ten opzichte van de oude natuurwetgeving betreffen:

- alle verantwoordelijkheden en bevoegdheden komen bij de provincies te liggen;
- er komt één rechtsdocument waar zowel vergunning als ontheffing (soorten, gebieden en kap van houtopstanden) wordt verleend;
- Bij de vergunningaanvraag mag aangehaakt worden bij de Omgevingsvergunning, maar dit is niet verplicht.

Soortbescherming

Het doel van de Wet natuurbescherming is het in stand houden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. Ingevolge het 'nee, tenzij principe' zijn handelingen in strijd met de Wet natuurbescherming per definitie verboden. De verboden handelingen zijn opgenomen in de verbodsbepalingen:

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn.

Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te verstoren, nesten van vogels weg te nemen of eieren te rapen en deze onder zich te hebben.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn.

Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen, te verstoren, eieren van dieren te rapen of opzettelijk vernielen, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of vernielen of planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

Onverminderd artikel 3.5 is het verboden: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen, de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Vogels

Van alle inheemse vogelsoorten zijn de nesten gedurende het broeden beschermd. De meeste vogels broeden in de periode 15 maart t/m 15 juli. Voor het verstoren van broedende vogels wordt in principe geen ontheffing verleend, omdat de verstoring eenvoudig voorkomen kan worden door de activiteiten buiten het broedseizoen uit te voeren. Van ca. 15 vogelsoorten zijn de nesten jaarrond beschermd. Deze vogelsoorten zijn in vier categorieën ingedeeld⁽⁸⁾:

- Cat 1 betreft vogelsoorten die het nest jaarrond gebruiken als vaste verblijfplaats,
- Cat 2 betreft koloniebroeders die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop,
- Cat 3 betreft overige vogelsoorten die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop,
- Cat 4 betreft vogelsoorten die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een nest te bouwen.

Tot slot zijn de nesten van enkele vogelsoorten (uit Cat 5) alleen jaarrond beschermd indien zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen, bijvoorbeeld als in de omgeving van een plangebied geen of onvoldoende alternatieve geschikte nestplaatsen aangeboden worden.

Voor beschadiging of vernietiging van jaarrond beschermde vogelnesten kan alleen ontheffing worden verleend, indien het project een belang uit de Vogelrichtlijn dient.

Zorgplicht

Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder de Flora- en faunawet, een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren. De zorgplicht houdt in dat u werkzaamheden, die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk nalaat of maatregelen neemt om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen.

Gebiedsbescherming

Handelingen binnen de beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Handelingen of activiteiten binnen én buiten beschermde natuurgebieden die schadelijk kunnen zijn voor de doelstellingen van het gebied zijn verboden, tenzij de minister van EL&I of de provincie een vergunning heeft verleend. Hierbij wordt het 'Nee, tenzij' principe gebruikt en dient rekening gehouden te worden met invloeden van buiten het beschermde natuurgebied, de zogeheten 'externe werking'. Aanvullend dient rekening gehouden te worden met de cumulatie van effecten in relatie tot andere projecten of plannen.

Programmatistische Aanpak Stikstof

Ook de op 1 juli 2015 van kracht gegane Programmatistische Aanpak Stikstof (PAS) blijft onveranderd van kracht met de ingang van de nieuwe Wet natuurbescherming. De PAS is van kracht in 121 van de in Nederland 164 voorkomende Natura 2000-gebieden. Onder de PAS zijn alle activiteiten, evenementen en ruimtelijke ingrepen die een toename van meer dan 1 mol/ha/jaar stikstofdepositie binnen de begrenzing van 1 van de 121 Natura 2000-gebieden tot gevolg hebben vergunning plichtig en, indien de voorgestelde 'ontwikkelingsruimte' binnen gebied vergund is, wordt de maximaal toegestane stikstofdepositie verlaagd tot 0,05 mol/ha/jaar.

Ontheffing Wet natuurbescherming

Voor overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming kan ontheffing aangevraagd worden. Voorwaarde voor het verkrijgen van een ontheffing is dat het project geen negatief effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten én mits het project een bij wet genoemd belang dient. Voor soorten die aangewezen zijn in de Vogel- of Habitatrichtlijnen dient het project aanvullende belangen te dienen. De beschermde soorten zijn in twee categorieën met verschillende beschermingsniveaus opgenomen. Vogels vallen buiten deze indeling en worden in de paragraaf *vogels* besproken.

Voor algemeen voorkomende soorten geldt o.a. voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling, waardoor een ontheffing niet nodig is. Voor schaarse soorten (categorie 2) is een ontheffing niet nodig, mits gebruik gemaakt wordt van een gedragscode. Voor strikt beschermde soorten (categorie 1) zal bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing nodig zijn als negatieve effecten niet uitgesloten en voorkomen kunnen worden. Voor alle inheemse soorten geldt daarnaast de algemene Zorgplicht, waarin gesteld wordt dat schade aan alle planten en dieren, zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden, voorkomen dient te worden.

Natuurnetwerk Nederland

In het NNN worden natuurgebieden onderling tot een samenhangend netwerk verbonden, o.a. via ecologische verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer;
- robuuste verbindingen en grote wateren.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is in het Natuurbeleidsplan geïntroduceerd en het beleid is in de Nota Ruimte overgenomen. De juridische doorwerking van het rijksbeleid van het NNN wordt in de AMvB Ruimte, als onderdeel van de Wet Ruimtelijke Ordening, geborgd. De Provincie is verantwoordelijk voor de aanwijzing, begrenzing en de doelstelling van NNN-gebieden in een verordening, in veel gevallen een natuurbeheerplan. De provinciale verordening bevat tevens regels voor bestemmingsplannen in het NNN.

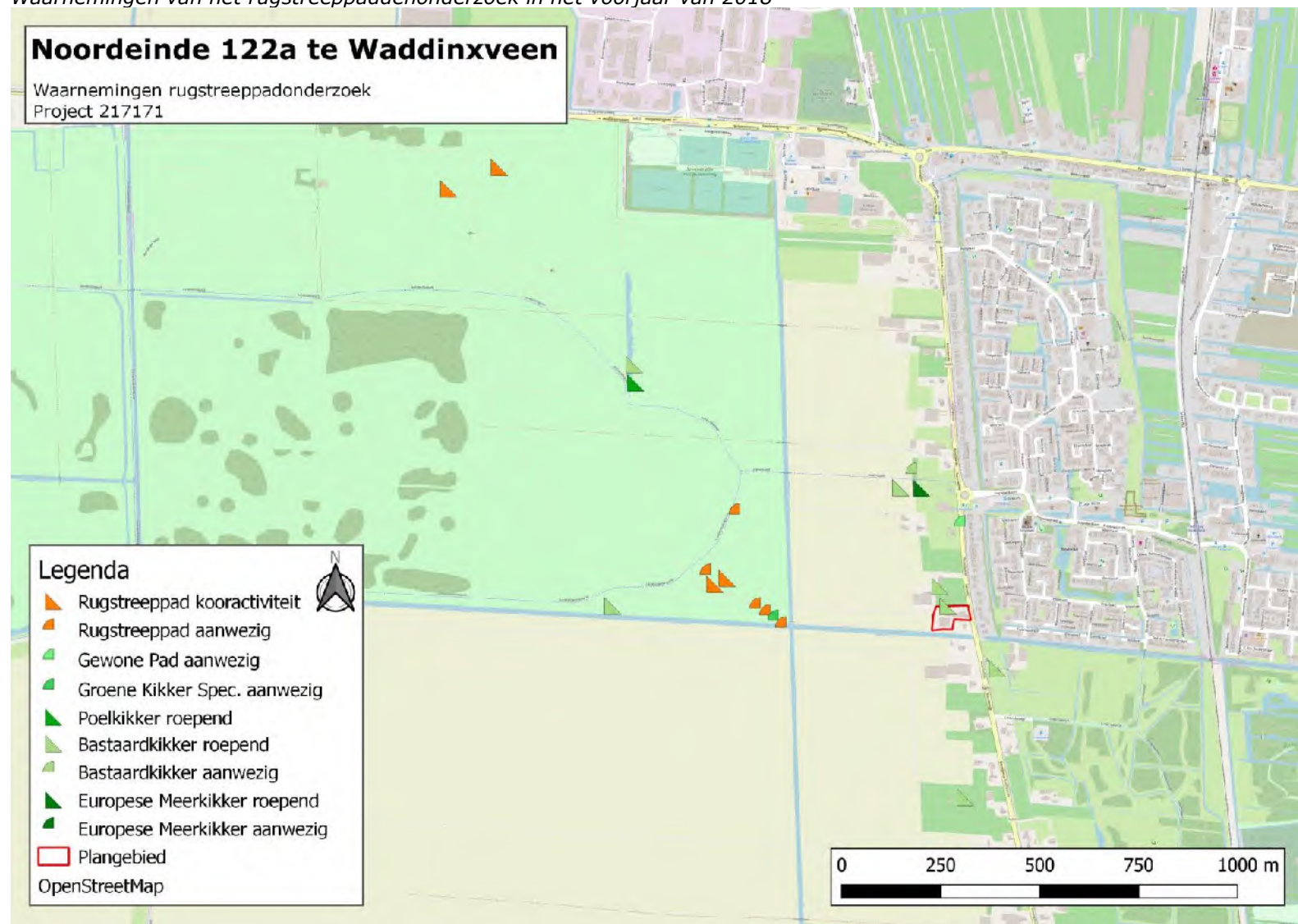
Dit betreft, conform de Spelregels NNN, een regeling over compensatie die er ten minste voor moet zorgen dat er geen netto verlies aan oppervlakte, samenhang of kwaliteit van het Natuurnetwerk Nederland optreedt en dat compensatie op de juiste wijze plaatsvindt. Tot slot zorgt de provinciale verordening ervoor dat de gemeente dit in de toelichting van het bestemmingsplan verantwoordt.

Voor het NNN geldt het 'nee, tenzij'-principe: nieuwe activiteiten die de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk significant aantasten zijn verboden, tenzij sprake is van groot openbaar belang, er geen andere mogelijkheden voor realisatie zijn en de negatieve gevolgen niet significant zijn.

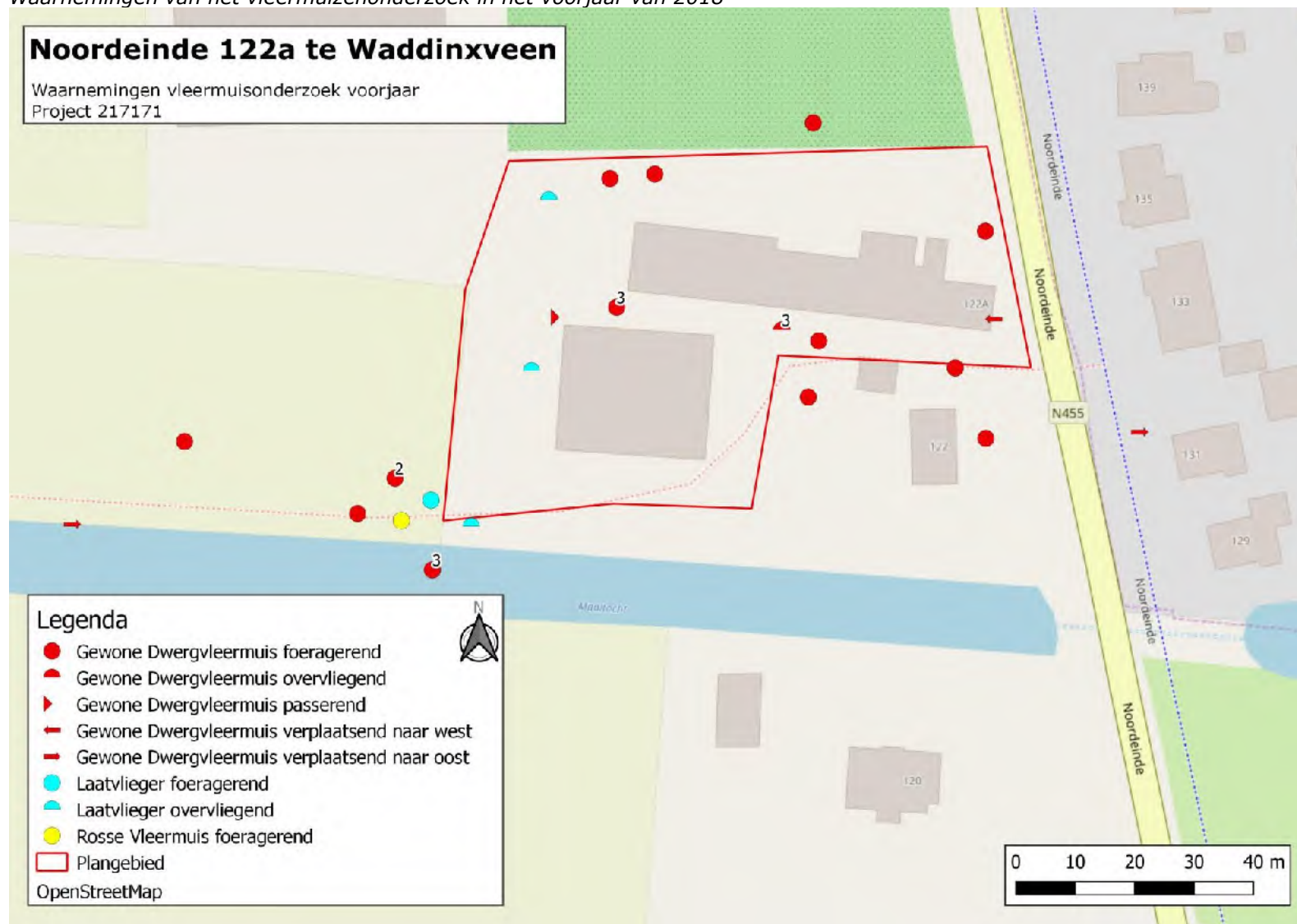
BIJLAGE 2 WAARNEMINGEN SOORTGERICHTONDERZOEK

Waarnemingen van het huismusonderzoek in het voorjaar van 2018

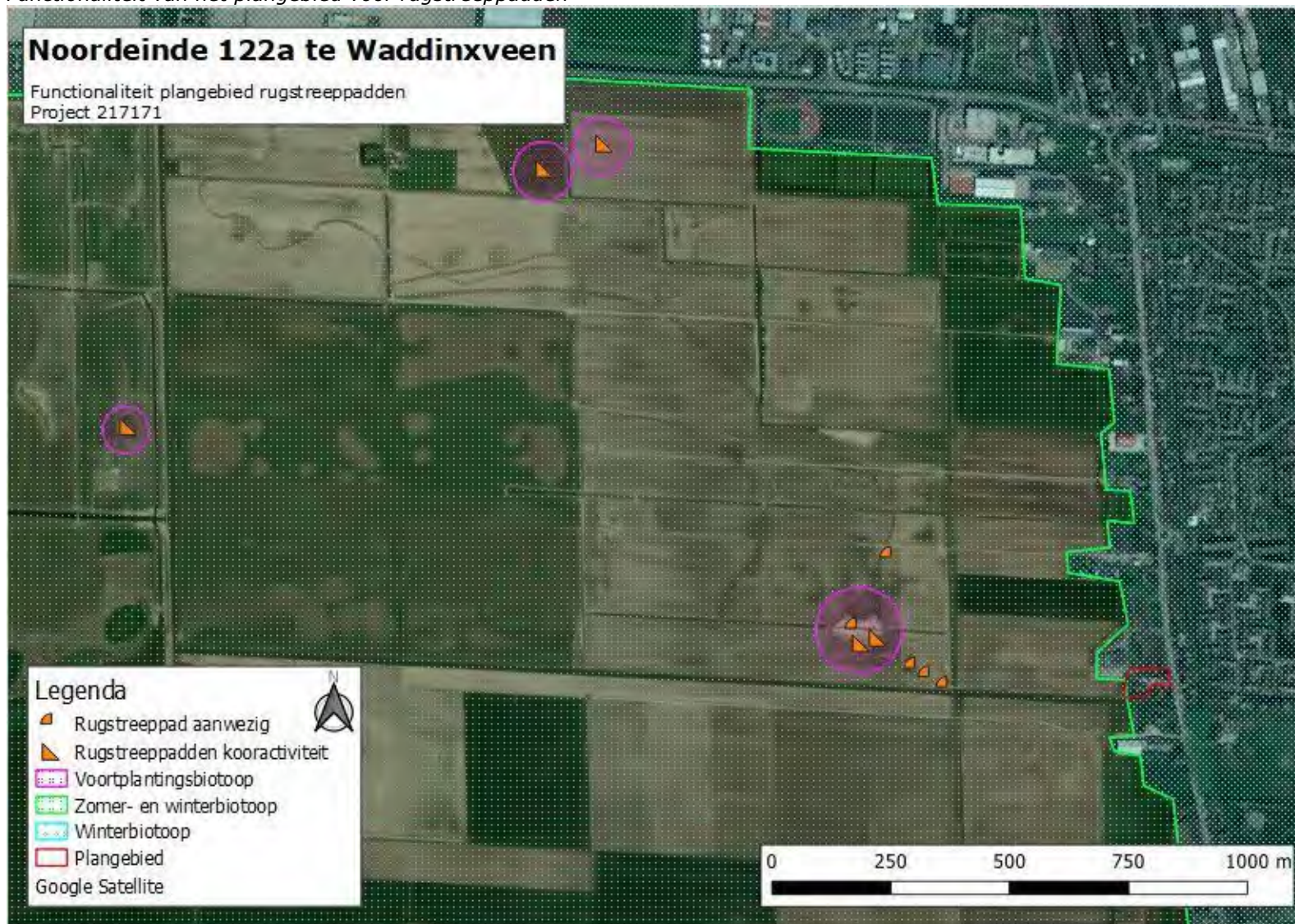
Waarnemingen van het vleermuizenonderzoek in het voorjaar van 2018

Functionaliteit van het plangebied voor rugstreeppadden

BIJLAGE 3 OVERZICHT WAARNEMINGEN

Datum	Tijd	Soortgroep	Focus	Weer	Onderzoekers
16-04-2018	08:30-09:30 <i>Zon op 06:43</i>	Huismussen 1	Verblijfplaatsen en functionele leefomgeving	17 °C, licht bewolkt, droog 2 Bft	L.J. van der Steeg
08-05-2018	06:00-07:15 <i>Zon op 05:59</i>	Huismussen 2	Verblijfplaatsen en functionele leefomgeving	13 °C, onbewolkt, droog, 0-1 Bft	L.J. van der Steeg
08-05-2018	23:00 – 01:00 <i>Zon onder 21:18</i>	Rugstreeppadden 1	Voortplantingswater en functionele leefomgeving	18 °C, onbewolkt droog, 2 Bft NW	M. Langstraat
31-05-2018	21:30-02:00 <i>Zon onder 21:51</i>	Rugstreeppadden 2	Voortplantingswater en functionele leefomgeving	22 °C, onbewolkt, droog, 2 Bft NO	M.M. Konings L.J. van der Steeg
31-05-2018	21:30-02:00 <i>Zon onder 21:51</i>	Vleermuizen 1	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	22 °C, onbewolkt, droog, 2 Bft NO	M.M. Konings L.J. van der Steeg
28-06-2018	02:00-05:30 <i>Zon op 05:24</i>	Rugstreeppadden 3	Voortplantingswater en functionele leefomgeving	17 °C, onbewolkt, droog 2 Bft NO	L.J. van der Steeg T. Schelling
28-06-2018	02:00-05:30 <i>Zon op 05:24</i>	Vleermuizen 2	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	17 °C, onbewolkt, droog 2 Bft NO	L.J. van der Steeg T. Schelling
04-07-2018	03:25-05:30 <i>Zon onder 22:03</i>	Vleermuizen 3	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	20 °C, onbewolkt, droog, 2 Bft N	T. Schelling R. van Schie
23-08-18	22:45-00:45 <i>Zon onder 20:47</i>	Vleermuizen 4	Paar- en zwermverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	17 °C, 2/8 bewolkt, droog, 1 Bft NW	T. Schelling T. Damen
13-09-18	22:54-01:01 <i>Zon onder 19:58</i>	Vleermuizen 5	Paar- en zwermverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	11 °C, onbewolkt, droog, 0 Bft ZW	L.J. van der Steeg T. Damen

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-05-31	22:24:00	Gewone Dwergvleermuis	3	overvliegend	uitvliegend maar onbekend uit plangebied of huis burens
2018-05-31	22:25:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-05-31	22:29:00	Gewone Dwergvleermuis	3	foeragerend	foeragerend. in open schuur
2018-05-31	22:38:00	Gewone Dwergvleermuis	1	verplaatsend naar west	Kwam vliegend over de weg
2018-05-31	22:44:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-05-31	22:46:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	Rondom schuur
2018-05-31	22:48:00	Laatvlieger	1	overvliegend	
2018-05-31	22:57:00	Gewone Dwergvleermuis	2	foeragerend	
2018-05-31	22:57:00	Laatvlieger	1	foeragerend	
2018-05-31	23:16:00	Laatvlieger	1	overvliegend	
2018-05-31	23:21:00	Rugstreeppad	20	onbekend	Koorroep vrij grote groep
2018-05-31	23:22:00	Laatvlieger	1	overvliegend	richting noord

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-05-31	23:38:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-05-31	23:42:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-05-31	23:42:00	Laatvlieger	2	foeragerend	
2018-05-31	23:42:00	Gewone Dwergvleermuis	1	overvliegend	

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-06-01	00:01:00	Gewone Dwergvleermuis	1	overvliegend	
2018-06-01	00:08:00	Rugstreeppad	5	onbekend	groot koor
2018-06-01	00:14:00	Rugstreeppad	10	roepend	
2018-06-01	00:15:00	Rugstreeppad	1	onbekend	
2018-06-01	00:15:00	Rugstreeppad	1	onbekend	
2018-06-01	00:15:00	Rugstreeppad	1	onbekend	
2018-06-01	00:16:00	Gewone Dwergvleermuis	1	overvliegend	
2018-06-01	00:21:00	Laatvlieger	2	foeragerend	
2018-06-01	00:38:00	Rugstreeppad	6	roepend	
2018-06-01	00:43:00	Gewone Dwergvleermuis	2	foeragerend	

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-06-28	00:09:00	Rosse Vleermuis	1	passerend	
2018-06-28	00:10:00	Gewone Dwergvleermuis	1	verplaatsend naar oost	
2018-06-28	00:11:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-28	00:12:00	Rosse Vleermuis	1	foeragerend	
2018-06-28	00:17:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-28	00:24:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-28	03:48:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-28	03:57:00	Gewone Dwergvleermuis	3	foeragerend	
2018-06-28	04:30:00	Egel	1	aanwezig	

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-07-04	22:42:00	Gewone Dwergvleermuis	1	overvliegend	Vanaf tuin burens over pad langs schuren
2018-07-04	22:44:00	Gewone Dwergvleermuis	1	overvliegend	
2018-07-04	22:48:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-07-04	22:59:00	Gewone Dwergvleermuis	6	foeragerend	
2018-07-04	23:02:00	Gewone Dwergvleermuis	2	foeragerend	
2018-07-04	23:09:00	Gewone Dwergvleermuis	1	verplaatsend naar oost	
2018-07-04	23:10:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-07-04	23:21:00	Rosse Vleermuis	2	foeragerend	
2018-07-04	23:25:00	Laatvlieger	2	verplaatsend naar zuid	
2018-07-04	23:36:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	Heel kort en daarna weg richting woonwijk

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-08-23	22:58:00	Gewone Dwergvleermuis	1	baltzend	Vloog baltzend langs
2018-08-23	23:09:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-08-23	23:14:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-08-23	23:19:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-08-23	23:19:00	Rugstreeppad	1	aanwezig	Op wandelpad
2018-08-23	23:21:00	Rugstreeppad	1	aanwezig	
2018-08-23	23:22:00	Rugstreeppad	1	aanwezig	
2018-08-23	23:29:00	Groene Kikker Spec.	1	aanwezig	
2018-08-23	23:53:00	Gewone Pad	1	aanwezig	
2018-08-23	23:53:00	Gewone Dwergvleermuis	1	baltzend	
2018-08-24	00:13:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-08-24	00:15:00	Gewone Dwergvleermuis	1	baltzend	
2018-08-24	00:20:00	Gewone Dwergvleermuis	2	foeragerend	
2018-08-24	00:27:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-08-24	00:31:00	Gewone Dwergvleermuis	1	baltzend	

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-09-13	22:58:00	Gewone Dwergvleermuis	1	baltsend	
2018-09-13	23:09:00	Ruige Dwergvleermuis	2	foeragerend	
2018-09-13	23:21:00	Rosse Vleermuis	1	passerend	
2018-09-13	23:36:00	Ruige Dwergvleermuis	1	passerend	
2018-09-13	23:52:00	Ruige Dwergvleermuis	1	baltsend	vliegend/passierend
2018-09-13	23:58:00	Ruige Dwergvleermuis	1	baltsend - vanuit verblijf	122 c huis

08-05-2018 Leds 6:12 helder-konig 13°C 0-1 bft geelhuisvossen of m
ongewist

pauze
 elster
 zwarte tortel
 winterkoning 2
 merel 2.
 koolmees nest.
 spreeuw 2x overvliegt
 felch geel in weilanden
 buidel
 kievit
 wintervogel
 zwartkop
 alarm
 grote buik
 specht.
 fazant 8

Aantekeningen tweede huismusbezoek 08-05-2018

Aantekeningen eerste huismusbezoek 16-04-2018

Bijlage 1 Rapportage nader onderzoek Noordeinde 134

**Soortgericht onderzoek
Noordeinde 134
te Waddinxveen**

**Opdrachtgever
Provincie Zuid-Holland Afdeling
Ontwikkeling en Grondzaken
te Den Haag**

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

**Soortgericht onderzoek
Noordeinde 134
te Waddinxveen**

Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
fax 0174 – 629744
www.aquaterranova.nl

**Opdrachtgever
Provincie Zuid-Holland
Afdeling Ontwikkeling en Grondzaken
te Den Haag**

Datum: 23 november 2018
Rapportnr.: 217172/AQT 302 FF/RaS
Status: Definitieve rapportage

COLOFON

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Titel : **Soortgericht onderzoek Noordeinde 134
te Waddinxveen**

Opdrachtgever : **Provincie Zuid-Holland**
Afdeling Ontwikkeling en Grondzaken
Contactpersoon : dhr. O. Manders

Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
fax 0174 – 629744
www.aquaterranova.nl

Projectteam

Projectmanager : mw. M.M. Konings BSc
Contactpersoon : mw. M.M. Konings BSc
Auteur : mw. R.R. Spijker MSc
Veldwerk : mw. M.M. Konings BSc
: mw. M. Langstraat BSc
: mw. T. Schelling BSc
: mw. L.J. van der Steeg BSc
: dhr. R. van Schie
: dhr. T. Damen BSc
: mw. R.R. Spijker MSc
Kwaliteitsborger : mw. M.M. Konings BSc

Projectnummer : **217172**

Aqua-Terra Nova BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus, de brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van groene adviesbureaus.

Datum vrijgave	Status	Goedkeuring auteur	Goedkeuring kwaliteitsborger
23 november 2018	Definitief		

© 2018 Aqua-Terra Nova B.V.
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doelstelling	5
1.3	Leeswijzer	5
1.4	Verantwoording	5
2	WERKWIJZE	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Projectbeschrijving	6
2.3	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	6
2.4	Methode.....	6
2.4.1	Rugstreeppadonderzoek	6
2.4.2	Huismusonderzoek.....	6
2.4.3	Vleermuisonderzoek.....	7
2.5	Periodisering.....	7
2.6	Effectbeoordeling en toetsing.....	8
3	PLANGEBIED EN BEOOGDE WERKZAAMHEDEN	9
3.1	Ligging plangebied	9
3.2	Bestaande situatie.....	9
3.3	Beoogde situatie en werkzaamheden	11
4	RESULTATEN EN INTERPRETATIE	12
4.1	Rugstreeppadden	12
4.2	Huismussen.....	12
4.3	Vleermuizen	12
4.3.1	Zomerverblijfplaatsen	12
4.3.2	Kraamverblijfplaatsen	12
4.3.3	Paarverblijfplaatsen	13
4.3.4	Winterverblijfplaatsen	13
4.3.5	Foerageergebied.....	14
4.3.6	Vliegroutes	14
4.4	Overige waarnemingen	14
5	FUNCTIONALITEIT PLANGEBIED EN EFFECTBEPALING	15
5.1	Functionaliteit plangebied vleermuizen.....	15
5.2	Functionaliteit plangebied rugstreeppadden	16
5.3	Effectbepaling	16
5.4	Ontheffing en vergunning.....	17
5.5	Wettelijk kader	17
6	CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	19
6.1	Conclusie	19
6.2	Aanbeveling en vervolgstappen	19
6.2.1	Ontheffing aanvragen.....	19
6.3	Zorgplicht	20
7	BRONVERMELDING	21
BIJLAGE 1	WETTELIJK KADER.....	22
BIJLAGE 2	WAARNEMINGEN SOORTGERICHTONDERZOEK	24
BIJLAGE 3	OVERZICHT WAARNEMINGEN	30

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In opdracht van Provincie Zuid-Holland, afdeling Ontwikkeling en Grondzaken, heeft Aqua-Terra Nova BV voor de voorgenomen bouw- en sloopwerkzaamheden in het plangebied Noordeinde 134 te Waddinxveen soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van en de functie van het plangebied voor rugstreeppadden, huismussen en vleermuizen.

Uit de op 4 januari 2018 uitgevoerde Eco-effectscan welke is uitgevoerd door Aqua-Terra Nova BV (kenmerk: 217172AQT301aFFMK d.d. 02-02-2018) is gebleken dat de aanwezigheid van rugstreeppadden, huismussen en vleermuizen niet uitgesloten kan worden en aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Onderstaand soortgericht onderzoek is uitgevoerd om de aan- dan wel afwezigheid van (essentiële) leefgebieden, vaste verblijfplaatsen en nestlocaties/schuillocaties van rugstreeppadden, huismussen en vleermuizen aan te tonen.

1.2 Doelstelling

Het ecologisch onderzoek heeft als doel om vast te stellen:

1. Of rugstreeppadden in het plangebied aanwezig zijn;
2. Of huismussen in het plangebied aanwezig zijn;
3. Of vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn;
4. Wat de functionaliteit van het plangebied is voor aanwezige beschermde soorten;
5. Welke effect het project heeft op de functionele leefomgeving van de aanwezige beschermde soorten.

Vervolgens wordt aangegeven of mogelijke negatieve effecten van het project te vermijden, mitigeren, en/of te compenseren zijn en welke vervolgpprocedure benodigd is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding worden de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek beschreven. Hierna volgt hoofdstuk 2 met de werkwijze en hoofdstuk 3 een beschrijving van de projectlocatie en voorgenomen werkzaamheden. In hoofdstuk 4 komen de resultaten van de inventarisatie aan de orde. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 de functionaliteit en de effecten van de voorgenomen werkzaamheden bepaald. In hoofdstuk 6 volgt tot slot een conclusie en eventueel de benodigde vervolgstappen. Hierna volgen de bronvermeldingen en de bijlagen met o.a. inventarisatiegegevens.

1.4 Verantwoording

Ecologisch medewerkers van Aqua-Terra Nova BV hebben ruime veldervaring in onderzoek naar beschermde soorten en hebben daartoe gerichte cursussen gevolgd.

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de afwezigheid van soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit gewaarborgd.

2 WERKWIJZE

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de resultaten van de voorliggende rapportage tot stand zijn gekomen. Dit hoofdstuk dient tevens als onderbouwing van de conclusies. In het kort wordt weergegeven hoe de Wet natuurbescherming in het project wordt geborgd.

2.2 Projectbeschrijving

Het project wordt beschreven aan de hand van de door de opdrachtgever verstrekte informatie. Hiertoe wordt de omvang en ligging van het plangebied beschreven in relatie tot groenstructuren in de omgeving, wordt de bestaande situatie geschetst en worden de beoogde activiteiten omschreven.

2.3 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Voor een uitgebreide omschrijving van de wet- en regelgeving zie bijlage 1. In de Wet natuurbescherming zijn beschermde soorten en gebieden aangewezen. Hierbij zijn beschermde soorten ingedeeld in drie regimes (respectievelijk art. 3.1, 3.5 en 3.10). Artikel 3.1-3.4 betreffen regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in de Europese Unie. Artikel 3.5-3.9 betreffen regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen. Artikel 3.10-3.11 betreffen regels ter bescherming van niet onder art. 3.5 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage bij de wet.

Alle in de Wet natuurbescherming genoemde soorten zijn strikt beschermd. De bescherming van soorten is met name gericht op instandhouding van populaties en verblijfplaatsen van individuen. Hierbij wordt het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Handelingen in strijd met de verbodsbepalingen zijn per definitie verboden. Uitzonderingen voor overtreding van de verbodsbepalingen kunnen worden verleend middels vrijstellingen en ontheffingen. Tevens is de zorgplicht te allen tijde van kracht voor alle planten en dieren. Zie bijlage 1 voor de relevante verbodsbepalingen bij ruimtelijke inrichting en ontwikkelingen.

2.4 Methode

2.4.1 Rugstreeppadonderzoek

Het rugstreeppadonderzoek is uitgevoerd op basis van het Kennisdocument voor de rugstreeppad ⁽¹⁸⁾. Tijdens het rugstreeppadonderzoek is gekeken naar de aan- dan wel afwezigheid van de rugstreeppad binnen het plangebied. Dit houdt in het in beeld brengen van voortplantingsplaatsen, rustplaatsen en (essentieel) functioneel leefgebied van de rugstreeppad.

Het aantonen van voortplantingswateren is uitgevoerd door tijdens twee nachten met gunstige weersomstandigheden (warme, windstille avonden/nachten, na regenval), in de periode april t/m mei te luisteren naar kooractiviteit.

Het derde veldbezoek is ingestoken op in de avond aantonen van voortplantingsplaatsen en op migrerende dieren i.p.v. het overdag zoeken naar ei-snoeren en/of larven van de rugstreeppad of juveniele rugstreeppadden. In de periode juni t/m juli was het overdag te warm maar 's avonds was het een stuk koeler. Hierdoor werd meer activiteit verwacht in de avond dan overdag. Door de langdurige droogte was het voortplantingswater al opgedroogd en waren de juveniele het land al op getrokken.

2.4.2 Huismusonderzoek

Het huismusonderzoek is uitgevoerd op basis van het Kennisdocument voor de huismus ⁽¹⁸⁾. Voor het huismusonderzoek zijn twee inventarisaties uitgevoerd in de periode 1 april t/m 15 mei, door een ervaren ecooloog met verrekijker. Tijdens de inventarisaties zijn waarnemingen (aantal huismussen, aantal nesten, tijdstip, locatie, gedrag etc.) en de weersomstandigheden genoteerd. De resultaten van de inventarisaties zijn weergegeven op kaarten. Aan de hand van de resultaten is de functionaliteit van het plangebied voor de huismus beschreven en zo nodig met foto's verduidelijkt.

De inventarisaties zijn uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden en met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. Dit houdt in droog, geen of weinig wind en kou tijdens de inventarisatie. Daarnaast zijn de inventarisaties uitgevoerd op het meest geschikte moment van de dag. Dit is tussen één à twee uur na zonsopkomst of één à twee uur voor zonsondergang.

2.4.3 Vleermuisonderzoek

Het aantal bezoeken, het tijdstip en de periode(n) voor het vleermuisonderzoek zijn gebaseerd op het meest recente Vleermuisprotocol ⁽⁶⁾ en de Kennisdocumenten voor vleermuizen⁽¹⁸⁾. In het protocol en de Kennisdocumenten is de minimale inspanning omschreven om de aan- dan wel afwezigheid van beschermde soorten te onderzoeken. Indien wordt afgeweken van het vleermuisprotocol en de kennisdocumenten wordt dit goed onderbouwd bij hoofdstuk 4 resultaten.

De inventarisaties zijn uitgevoerd in de geschikte periode door twee ervaren ecologen met batdetector (type: Pettersson D240X). Een batdetector is een apparaat dat ultrasone geluiden, die een vleermuis maakt, omzet in voor de mens hoorbare tikkende geluiden. Aan de hand van het ritme van het geluid en de frequentie waarop de vleermuis het beste wordt gehoord, de zogenaamde "piekfrequentie", kan in veel gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Voor het determineren van soorten wordt gebruik gemaakt van opnameapparatuur (type: Edirol) en het programma Batsound. Om de vliegroutes, foerageergebieden en verblijfplaatsen in kaart te brengen, is lopend met de batdetector het plangebied doorzocht. Daarnaast is een deel van de omgeving rondom het plangebied doorzocht.

Tijdens de inventarisaties zijn waarnemingen (soort, tijdstip, locatie, gedrag etc.) en de weersomstandigheden genoteerd en zijn geluidsopnamen van vleermuizen gemaakt. De resultaten van de inventarisaties zijn weergegeven op kaarten. Aan de hand van de resultaten is de functionaliteit van het plangebied voor beschermde soorten beschreven en zo nodig met foto's verduidelijkt.

Omdat de activiteit van vleermuizen afhankelijk is van de weersomstandigheden en vleermuizen regelmatig verhuizen tussen verschillende verblijfplaatsen binnen hun netwerk, is het noodzakelijk meerdere malen bij gunstige weersomstandigheden te inventariseren. Gunstige weersomstandigheden zijn nachten met een temperatuur van >10°C en zonder harde wind of regen. In totaal zijn zes locatiebezoeken uitgevoerd, één in de winter (februari) drie in het voorjaar (15 mei t/m 15 juli) en twee in het najaar (15 augustus t/m eind september).

2.5 Periodisering

In de onderstaande tabel zijn de data en de weersomstandigheden van de uitgevoerde veldinventarisaties weergegeven. In totaal zijn er acht veldbezoeken uitgevoerd in de periode april t/m september 2018 ten behoeve van het onderzoek naar rugstreeppadden, huismussen en vleermuizen. In tabel 2.1 zijn de data en weersomstandigheden van elk veldbezoek weergegeven.

Tabel 2.1. Data en weersomstandigheden uitgevoerde veldinventarisaties.

Datum	Tijd	Soortgroep	Focus	Weer
12-02-18	14:00-16:00 <i>Zon op 08:00</i>	Gewone grootoorvleermuis	Winterverblijfplaats, sporen onderzoekl	Droog, bewolkt
16-04-18	07:15-08:45 <i>Zon op 06:40</i>	Huismus 1	Verblijfplaatsen en functionele leefomgeving	10 °C, droog, 4/8 bewolkt, 2 Bft N
08-05-18	07:15-08:30 <i>Zon op 05:59</i>	Huismus 2	Verblijfplaatsen en functionele leefomgeving	14 °C, droog, onbewolkt, 0-1 Bft
08-05-18	22:10-01:44 <i>Zon onder 21:15</i>	Rugstreeppadden 1	Voortplantingswater en functionele leefomgeving	18 °C, droog, onbewolkt, 2 Bft NW
31-05-18	23:30-02:00 <i>Zon onder 21:48</i>	Rugstreeppadden 2	Voortplantingswater en functionele leefomgeving	23 °C, regen, 1/8 bewolkt, 0 Bft NO
01-06-18	03:17-05:30 <i>Zon op 05:27</i>	Vleermuizen 1	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	16 °C, droog, onbewolkt, 2 Bft NO
27-06-18	22:30-00:40 <i>Zon onder 22:03</i>	Rugstreeppadden 3	Voortplantingswater en functionele leefomgeving	19 °C, droog, onbewolkt, 2 Bft NO
27-06-18	22:01-00:06 <i>Zon onder 22:03</i>	Vleermuizen 2	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	22 °C, droog, onbewolkt, 2 Bft NO

Datum	Tijd	Soortgroep	Focus	Weer
10-07-18	22:00-00:05 <i>Zon onder 21:57</i>	Vleermuizen 3	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	17 °C, droog, onbewolkt, 2 Bft N
23-08-18	23:45-02:00 <i>Zon onder 20:46</i>	Vleermuizen 4	Paar- en zwermverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	16 °C, droog, 1/8 bewolkt, 1 Bft NW
13-09-18	20:52-23:01 <i>Zon onder 19:58</i>	Vleermuizen 5	Paar- en zwermverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	14 °C, droog, onbewolkt, 2 Bft ZW

De waarnemingen zijn in hoofdstuk 4 beschreven en in bijlage 2 en 3 in tabellen en op kaarten weergegeven.

2.6 Effectbeoordeling en toetsing

Voor de aanwezige beschermde soorten worden de effecten van de voorgenomen handelingen beoordeeld en getoetst aan de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en de zorgplicht.

De toetsing is gericht op aantasting en verstoring van individuen, hun voortplantingsplaatsen en overige vaste rust- en verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving. De toetsing is afhankelijk van de kwetsbare periode waarin handelingen een effect kunnen hebben. Vervolgens wordt beoordeeld of aantasting van individuen, verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving een effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de regionale of landelijke populatie.

Per soortgroep worden de handelingen getoetst aan de verbodsbepalingen en de zorgplicht. Per beschermingscategorie worden hierbij verschillende toetsingskaders gehanteerd (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2. Toetsingskader per beschermingscategorie.

Categorie	Toetsingskader
Artikel 3.1-3.4 & Artikel 3.5-3.9 (Vogelrichtlijn & Habitatrichtlijn)	Effecten dienen te allen tijde voorkomen te worden. Indien effecten op beschermde vogelsoorten niet uitgesloten kunnen worden, dient de omvang van de mogelijke effecten inzichtelijk gemaakt te worden middels vervolgonderzoek.
Artikel 3.10-3.11 (Overige beschermde soorten)	Voor handelingen in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling geldt een vrijstelling voor overtreding van de verbodsbepalingen, mits de handelingen uitgevoerd worden conform een goedgekeurde gedragscode. Indien het niet mogelijk is om conform een gedragscode te werken, dan dient ontheffing aangevraagd te worden.
Alle planten en dieren (Zorgplicht)	In het kader van de zorgplicht dienen schadelijke effecten zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden voorkomen te worden, beperkt te worden of ongedaan gemaakt te worden.

3 PLANGEBIED EN BEOOGDE WERKZAAMHEDEN

3.1 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen aan Noordeinde 134 te Waddinxveen in de gemeente Gouda in de provincie Zuid-Holland. Het plangebied betreft een woonhuis en meerdere schuren die in het verleden zijn gebruikt voor de opslag van aardappelen en het plaatsen van werktuigen. Zie figuur 3.1 voor de ligging en begrenzing van het plangebied.

Figuur 3.1. Ligging en begrenzing van het plangebied Noordeinde 134 (rood kader).

3.2 Bestaande situatie

Het plangebied bestaat uit een oude akkerbouwboerderij gebouwd in 1879. De boerderij bestaat uit een woonhuis, een tussenschuur, een machineberging met werkplaats, twee grote schuren voor de opslag van aardappelen en twee garages met een vliering. Achter op het erf staat een oud kippenhok en in de tuin een verouderde glazen (hobby)kas voor het kweken van groente en fruit. Er is tevens een kleine poel naast het woonhuis. Deze poel dient voor het vochtig houden van de palen onder de woning. Het woonhuis wordt sinds twee jaar onderverhuurd aan Huis-Oppas-Dienst leegstandsbeheer. Het woonhuis is een woning bestaande uit twee woonlagen met een grijs pannendak. De muren van het woonhuis zijn allemaal met spouw. Boven het woonhuis is een oude vliering aanwezig. Vanuit de slaapkamer op de eerste verdieping is het mogelijk om via een luik de vliering te betreden. Aan de achterzijde grenst het woonhuis aan een tussenschuur. De werkschuur is een grote open ruimte met opslagmogelijkheid voor machines en groot materieel. Eén aardappelschuur is aangrenzend aan de werkschuur en één los staande schuur staat achter op het erf.

De aardappelschuren zijn dubbelwandig. Zodra aardappelen worden opgeslagen wordt ook het meest optimale klimaat voor de aardappels nagestreefd. Dit om de gerooide aardappels gedurende een paar maanden te kunnen bewaren zonder dat er kwaliteitsverlies optreedt. De twee aardappelschuren zijn beide uitgerust met een groot ventilatiesysteem en een dubbelwandige constructie. Dit maakt het mogelijk om de aardappels te drogen en te koelen. Daarnaast ook om gewichtsverlies te beperken en de aardappels op temperatuur te houden ⁽¹⁹⁾. De ventilatiesystemen zijn sinds 2012⁽²⁰⁾ niet meer in gebruik. Vanaf 2012 worden in de twee schuren geen aardappelen meer opgeslagen.

De overige schuren bestaan uit golfplaat, steen en hout met golfplaten daken. De garage is enkelsteens en heeft een grijs pannendak. De paden op het terrein zijn verhard door asfalt. Langs de zuidzijde van het plangebied staat een bomenrij van elzen. Ten noorden van het plangebied staan boerderijen en schuren, ten oosten ligt het drop Boskoop, ten zuiden staan boerderijen en schuren en ten westen weilanden. Het plangebied ligt aan de rijksweg Noordeinde (N455).

Zie voor een impressie van het plangebied de onderstaande afbeeldingen op figuur 3.2 en 3.3.

Figuur 3.2. Impressie van het plangebied. Linksboven de oude kippenschuur, rechtsboven de binnenkant van de werkschuur, linksonder de watergang en rechtsonder het woonhuis.

Figuur 3.3. Impressie van het plangebied. Linksboven de garages, rechtsboven de binnenkant van de aardappelschuur, linksonder de losstaande aardappelschuur en rechtsonder de andere aardappelschuur aan werkschuur.

Naarmate het onderzoek seizoen vorderden is door de ecologen waargenomen dat in de schuren verschillende activiteiten zijn uitgevoerd, die een effect op de verblijfplaats van vleermuizen kunnen hebben (zie figuur 3.4). De deur van de achterste schuur heeft een periode opengestaan, de (ventilatie)luiken in de schuur zijn opengezet, er zijn gaten gemaakt aan de binnenzijde van wand en nabij de ventilatieschacht, het licht in de houten schuur heeft een periode aangestaan en er zijn verschillende houtbewerkingswerkzaamheden gaande in de houten schuur.

Figuur 3.4. Impressie van activiteiten binnen het plangebied waar eventuele verstoring bij vleermuizen kan optreden.

3.3 Beoogde situatie en werkzaamheden

De activiteitenomschrijving is opgesteld aan de hand van plattegronden, ontwerptekeningen en de mondeling en schriftelijk door de opdrachtgever verstrekte informatie.

Het woonhuis en de bijbehorende schuren zijn nog in relatief goede staat. De provincie Zuid-Holland heeft het voornemen om het woonhuis te renoveren en de naastgelegen schuren op het perceel aan de Noordeinde 134 te slopen. Op deze locatie wordt gebruik gemaakt voor de Ruimte voor Ruimte-regeling (hierna: RvRr). In ruil voor het slopen van de schuren mogen door middel van deze regeling passende één of meer compensatiewoningen worden gebouwd. Het doel van de RvRr is de ruimtelijke kwaliteit verbeteren in het landelijk gebied en de verfrommeling van het landschap tegen gaan.

Tijdens het onderzoek en het schrijven van deze rapportage is er geen informatie beschikbaar met betrekking tot de nieuwbouw. Er wordt uitgegaan van de renovatie van het woonhuis, de sloop van de schuren, de kap van alle aanwezige bomen en het verwijderen van al het groen en het bouwrijp maken van het perceel.

Deze activiteiten vormen de basis van de toetsing aan de Wet natuurbescherming.

4 RESULTATEN EN INTERPRETATIE

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten van het rugstreeppad-, huismus- en vleermuisonderzoek nader toegelicht en er wordt aangegeven waar in het plangebied vaste verblijfplaatsen, foerageergebieden of vliegroutes aanwezig zijn. Een overzicht van deze functies wordt besproken in hoofdstuk 5. Voor achterliggende waarnemingen per bezoek wordt verwezen naar bijlage 2 en 3.

4.1 Rugstreeppadden

Tijdens het rugstreeppaddenonderzoek zijn geen rugstreeppadden waargenomen in het plangebied. De kleine poel gelegen naast het woonhuis is erg dicht begroeid en daardoor ongeschikt als voortplantingswater voor de rugstreeppad.

Rugstreeppadden zijn wel waargenomen en gehoord in de nabije omgeving van het plangebied. Op 500 meter ten westen van het plangebied is een voortplantingswater aanwezig van de rugstreeppad. Dit betrof een ondiepe poel van circa 20 m². Tijdens het veldbezoek van 8 mei 2018 is hier kooractiviteit gehoord en zijn roepende rugstreeppadden waargenomen. Tijdens het bezoek op 27 juni 2018 was deze poel door de langdurige droogte echter al drooggevalen en is er geen kooractiviteit meer waargenomen.

Het plangebied maakt onderdeel uit van het terrestrische leefgebied van de rugstreeppad en betreft het winterbiotoop. Zie bijlage 2 voor een overzicht van de waarnemingen van het rugstreeppaddenonderzoek.

4.2 Huismussen

Tijdens het eerste bezoek op 16 april 2018 is er kort één huismus foeragerend waargenomen in het aanwezige groen bij het oude kippenhok. In de nabije omgeving is geen zang of nestindicerend gedrag van de huismus waargenomen.

Tijdens het tweede bezoek op 8 mei 2018 is de huismus in het plangebied niet meer aangetroffen. Wel zijn in de tuin van Noordeinde nr. 132a baltsende huismussen waargenomen. Tijdens dit tweede veldbezoek zijn verder drie paartjes van de huismus waargenomen bij de rotonde, op 100 meter ten zuidoosten van het plangebied ter hoogte van Noordeinde nr. 205. Het betreft hier een woonhuis met vrij groene tuin. Rondom de tuin staat een grote groenblijvende haag en in de tuin staat een kippenhok.

Er zijn geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen waargenomen in het plangebied. Zie bijlage 2 voor een overzicht van de waarnemingen van het huismussenonderzoek.

4.3 Vleermuizen

Onderstaand de waarnemingen tijdens het vleermuisonderzoek in 2018. Tijdens het onderzoek is de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) in en in de omgeving van het plangebied waargenomen. Van de gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) zijn sporen aangetroffen tijdens het winterverblijfplaatsbezoek en najaarsonderzoek. Andere vleermuissoorten zijn binnen het plangebied niet waargenomen. In figuur 5.1 is een overzicht van de aanwezige beschermde elementen weergegeven.

4.3.1 Zomerverblijfplaatsen

In het woonhuis is een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig. Tijdens het bezoek op 10 juli 2018 is er één uitvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze vloog uit ter hoogte van de dakrand aan de achterkant van het woonhuis. Verder zijn tijdens meerdere bezoeken drie laatvliegers foeragerend boven het terrein tussen de aardappelschuren waargenomen vlak na zonsondergang. Er zijn geen zomerverblijfplaatsen van laatvlieger in het plangebied aangetroffen. In de schuren zijn geen in/uitvliegende (gewone grootoor) vleermuizen waargenomen. Ook is geen zwermgedrag van vleermuizen in het plangebied waargenomen.

4.3.2 Kraamverblijfplaatsen

Binnen de begrenzing van het plangebied zijn geen kraamverblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Tijdens de bezoeken zijn geen grote aantallen (10 of meer) zwermende vleermuizen waargenomen of is gedrag waargenomen dat duidt op een kraamverblijfplaats. De aanwezigheid van een kraamverblijfplaats in het plangebied wordt op basis van het uitgevoerde onderzoek uitgesloten.

4.3.3 *Paarverblijfplaatsen*

Tijdens de onderzoeken in augustus en september 2018 zijn er binnen de begrenzing van het plangebied een baltsterritorium van de gewone dwergvleermuis aangetroffen (figuur 5.1).

Mannelijke gewone dwergvleermuizen vliegen in het najaar roepend (baltsend) rond in een territorium om vrouwen te lokken en andere mannen duidelijk te maken dat dit hun territorium is. Als ze een vrouw gelokt hebben, vindt paring plaats in de paarverblijfplaats van de man. De vrouwen gaan zo in het paarseizoen bij meerdere mannen langs. De mannelijke gewone dwergvleermuizen blijven in de periode augustus t/m eind september baltsen binnen hun territorium.

Omdat de gewone dwergvleermuizen gedurende de onderzoeken al baltsend rondvliegen en niet een verblijfplaats in- en/of uitgaan, kan de exacte locatie van de paarverblijfplaats niet worden vastgesteld. Binnen ieder territorium zijn één tot twee verblijfplaatsen aanwezig. De gewone dwergvleermuis heeft een sterke voorkeur voor verblijfplaatsen in bebouwing. Op basis van het gedrag van de baltsende gewone dwergvleermuizen, bevinden de paarverblijfplaatsen zich in het woonhuis in het plangebied.

4.3.4 *Winterverblijfplaatsen*

Het kan niet worden uitgesloten dat bij warmere winters de aanwezige paarverblijfplaatsen in het plangebied ook gebruikt worden als winterverblijfplaatsen door solitaire gewone-, en ruige dwergvleermuizen.

In de periode van augustus t/m september 2018 is geen zwermactiviteit waargenomen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis of laatvlieger wat kan duiden op de aanwezigheid van een (massa)winterverblijfplaats voor deze vleermuissoortsoort. De aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats in het plangebied kan voor de gewone dwergvleermuis worden uitgesloten.

Tijdens de Eco-effectscan, in januari 2018, zijn twee (massa) winterverblijfplaatsen aangetroffen van de gewone grootoorvleermuis. Het betreft hier beide aardappelschuren zie figuur 4.1 voor foto's van de aangetroffen sporen van losse vleugels en op vele plaatsen poepjes van de gewone dwergvleermuis. Tijdens het vleermuisonderzoek in het voorjaar van 2018 zijn geen gewone grootoorvleermuizen waargenomen met de batdetector als op zicht door de afwezigheid van verse poepsporen binnen de schuren. Tijdens het eerste vleermuisbezoek stonden de deuren en luiken wijd open en tijdens het tweede bezoek stonden de hele nacht de lichten aan in één van de schuren. Dit soort omstandigheden kunnen de verblijfplaats ongeschikt gemaakt hebben voor de gewone grootoorvleermuis. Het is niet bekend hoe vaak dit gedurende het actieve seizoen is voorgekomen.

Tijdens het najaarsonderzoek is een gewone grootoorvleermuis in de houten schuur waargenomen met behulp van de batdetector. Ook zijn in beide schuren meerdere verse sporen, in de vorm van uitwerpselen, van de gewone grootoorvleermuis aangetroffen. Hierdoor wordt aangetoond dat de gewone grootoorvleermuis is teruggekeerd is naar zijn winterverblijfplaats. Gezien de aanwezigheid van vele oude en de verse poepsporen wordt uitgegaan dat beide schuren een (massa) winterverblijfplaats zijn voor de gewone grootoorvleermuis.

Figuur 4.1. Linksboven en -onder prooi-resten (vleugels van kleine vos en dagpauwoog) van gewone grootoorvleermuis. Rechtsboven en -onder uitwerpselen van gewone grootoorvleermuis.

4.3.5 Foerageergebied

Gedurende het onderzoek is in de voortuin, langs het huis en achter bij de aardappelschuren gedurende een lange periode in de nacht veel foerageeractiviteit waargenomen door de gewone dwergvleermuis. Daarnaast zijn er twee foeragerende ruige dwergvleermuizen waargenomen en twee laatvliegers boven het gebied van de aardappelschuren (figuur 5.1).

4.3.6 Vliegroutes

Tijdens het voor- en najaarsonderzoek zijn er in en rondom het plangebied diffuus passerende vleermuizen waargenomen als gewone dwergvleermuis en een enkele ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Het betreft voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de laatvlieger geen essentiële vliegroutes omdat in de nabije omgeving van het plangebied voldoende structuren, o.a. watergangen en straten met bomenrijen, aanwezig zijn, vanwege de landelijke ligging, welke gebruikt kunnen worden als vliegroute voor vleermuizen.

De gewone grootoorvleermuis gebruikt het aanwezige groen binnen het plangebied als onderdeel van zijn migratieroute van en naar de winterverblijfplaats in de schuren binnen het plangebied. Het aanwezige groen binnen het plangebied is hierdoor een essentieel onderdeel voor de gewone grootoorvleermuis.

4.4 Overige waarnemingen

Er zijn naast de vastgestelde beschermde elementen van vleermuizen verschillende waarnemingen gedaan van de rosse vleermuis. Er zijn twee foeragerende rosse vleermuizen waargenomen ten westen van het plangebied tijdens het rugstreeppaddenonderzoek. Deze zijn verder van het plangebied waargenomen en hebben geen relatie tot het plangebied. Verder zijn tijdens de inventarisaties voor het rugstreeppaddenonderzoek ook de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger waargenomen ten westen van het plangebied.

5 FUNCTIONALITEIT PLANGEBIED EN EFFECTBEPALING

In dit hoofdstuk is beschreven wat de wettelijke consequenties zijn die voortvloeien uit de aanwezigheid van vleermuizen en rugstreeppadden, zoals beschreven in hoofdstuk 4. Op basis van het onderzoek is aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van huismussen uitgesloten.

Voor meer informatie over de juridische achtergronden wordt verwezen naar bijlage 1. Onderstaand wordt de functionaliteit van het plangebied en de effecten van de voorgenen werkzaamheden uiteengezet.

5.1 Functionaliteit plangebied vleermuizen

Zie figuur 5.1 voor de functionaliteit van het plangebied in kaart. Onderstaand de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen:

- Eén zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in het woonhuis;
- Eén baltsterritorium van de gewone dwergvleermuis;
- De zomerverblijfplaats is vanwege de aanwezigheid van een baltsterritorium bestempeld als jaarrond gebruikte verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis;
- Twee (massa) winterverblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis;
- Het aanwezige groen binnen het plangebied wordt gebruikt als (onderdeel van) de migratieroute van de gewone grootoorvleermuis van en naar de winterverblijfplaats. Het aanwezige groen binnen het plangebied is hierdoor een essentieel onderdeel voor de gewone grootoorvleermuis;
- Het gehele plangebied wordt gebruikt als foerageergebied van de gewone dwergvleermuis, dit betreft echter geen essentieel foerageergebied;
- Het gebied bij de aardappelschuren wordt als foerageergebied gebruikt door de laatvlieger, dit betreft echter geen essentieel foerageergebied;
- Het plangebied wordt diffuus gebruikt als vliegroute door de gewone dwergvleermuis, dit betreft echter geen essentiële vliegroute.

Figuur 5.1. De functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen.

5.2 Functionaliteit plangebied rugstreeppadden

Zie figuur 5.2 voor de functionaliteit van het plangebied voor rugstreeppadden in kaart. Onderstaand de functionaliteit van het plangebied voor rugstreeppadden:

- In de omgeving van het plangebied is kooractiviteit waargenomen. De sloten en poelen in de omgeving van het plangebied worden gebruikt als voortplantingsbiotoop;
- De omgeving rondom het plangebied is onderdeel van de terrestrische leefomgeving van de rugstreeppad, zowel zomer- als winterbiotoop.
- Het plangebied is onderdeel van het winterbiotoop van de rugstreeppad.
- Het plangebied is geen onderdeel van de zomer- of voortplantingsbiotoop van de rugstreeppad.

Figuur 5.2. Het gebruik van het plangebied door rugstreeppadden.

5.3 Effectbepaling

In het plangebied is één zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en twee winterverblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis aanwezig in de bebouwing van het plangebied (zie figuur 5.1). Op basis van het onderzoek en het baltsgedrag van de gewone dwergvleermuizen bevinden er zich paarverblijfplaatsen binnen de begrenzing van het plangebied (zie figuur 5.1). De zomerverblijfplaats is vanwege de aanwezigheid van een baltsterritorium bestempeld als jaarrond gebruikte verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis;

Het aanwezige groen binnen het plangebied wordt gebruikt als (onderdeel van) de migratieroute van de gewone grootoorvleermuis van en naar de winterverblijfplaats. Het aanwezige groen binnen het plangebied is hierdoor een essentieel onderdeel voor de gewone grootoorvleermuis.

Door het renoveren van het woonhuis en het slopen van de schuren in het plangebied worden drie verblijfplaatsen van vleermuizen verstoord en vernietigd. Waarvan de twee schuren als (massa) winterverblijfplaats worden voor gewone grootoorvleermuizen beschouwd en de zomer- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in het woonhuis. Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn jaarrond strikt beschermd conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming en de Europese Habitatrichtlijn. Het nemen van mitigerende maatregelen en aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk.

Uit het onderzoek blijkt dat in de omgeving van het plangebied voortplantingswater van de rugstreeppad aanwezig is. Het plangebied en de nabije omgeving van het plangebied wordt gebruikt als winterbiotoop door de rugstreeppad. Rugstreeppadden overwinteren altijd op het land, ingegraven in de grond of weggekropen onder/in schuren of in kelders, in en om boerderijen. Het plangebied is geen onderdeel van het zomerbiotoop of voortplantingswater van de rugstreeppad.

Door de sloopwerkzaamheden worden de winterverblijfplaatsen van de rugstreeppad verstoord of vernield. Vaste verblijfplaatsen en leefgebied van de rugstreeppad zijn jaarrond strikt beschermd conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming en de Europese Habitatrichtlijn. Het nemen van mitigerende maatregelen en aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk.

5.4 Ontheffing en vergunning

Voor uitvoering van de werkzaamheden is voor verstoring van verblijfplaatsen van vleermuizen en leefgebied van de rugstreeppad;

- een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming, of;
- een Verklaring van geen bedenkingen via de Omgevingsvergunning noodzakelijk.

Voor het verkrijgen van één van deze ontheffingen is het opstellen van een projectplan of plan van aanpak aangaande de omgang met de gewone grootoorvleermuis, gewone dwergvleermuis en rugstreeppad noodzakelijk. In de aanvraag moet aangetoond worden dat:

- verstoring tot een minimum wordt beperkt;
- indien verstoring of achteruitgang van kwaliteit van verblijfplaatsen niet voorkomen kan worden, dient aangetoond te worden dat er geen betere alternatieven mogelijk zijn.

Voor aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming moet beschreven worden dat:

- er een dwingende reden van groot openbaar belang is, of;
- de gezondheid of veiligheid van de bewoners in het geding is, of;
- er geen andere geschikte alternatieven zijn betreffende uitvoering van de werkzaamheden.

De uitvoering van de werkzaamheden en het behoud van de verblijfplaatsen op lange termijn moeten conform de Wet natuurbescherming gewaarborgd worden middels een ecologisch werkprotocol.

5.5 Wettelijk kader

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen behoren tot de strikt beschermde soorten conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming, Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn en Bijlage II van de conventie van Bonn. Conform deze wet is verstoring van de functionele leefomgeving van vleermuizen niet toegestaan (figuur 5.3).

Rugstreeppadden behoren tot de strikt beschermde soorten conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming, Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn en Bijlage II van de conventie van Bonn. Conform deze wet is verstoring van de functionele leefomgeving van rugstreeppadden niet toegestaan (figuur 5.3).

Voor de geplande werkzaamheden dient een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden. De vaste verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis, de gewone dwergvleermuis en rugstreeppadden mogen zonder ontheffing niet vernietigd worden. Het bevoegd gezag (Omgevingsdienst Haaglanden) verleent enkel een ontheffing indien er aan strikte voorwaarden voldaan wordt, zoals:

- Het dienen van een wettelijk belang;
- Er zijn geen alternatieven mogelijk die minder effect hebben op de beschermde soorten;
- De gunstige staat van instandhouding van de soort wordt gewaarborgd.

De ontheffingsaanvraag kan digitaal bij ODH ingediend worden. Hierbij dient er rekening gehouden te worden met een proceduretijd van twintig weken. Dit kan echter zowel korter als langer zijn.

Artikel 3.1

- Lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- Lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- Lid 5: het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5

- Lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- Lid 3: Het is verboden om eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- Lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de habitatrichtlijn of bijlage 1 bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Figuur 5.3. Verbodsbepalingen artikel 3.1 en artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

6 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

In opdracht van Provincie Zuid-Holland, afdeling Ontwikkeling en Grondzaken, heeft Aqua-Terra Nova BV voor de sloop- en renovatiewerkzaamheden in het plangebied Noordeinde 134 te Waddinxveen soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van en de functie van het plangebied voor rugstreeppadden, huismussen en vleermuizen.

6.1 Conclusie

Op basis van het soortgericht onderzoek is geconcludeerd dat binnen het plangebied de volgende verblijfplaatsen en functies aanwezig zijn:

- In het plangebied zijn twee (massa) winterverblijfplaatsen aanwezig van de gewone grootoorvleermuis;
- In het plangebied is één zomerverblijfplaats aanwezig van de gewone dwergvleermuis;
- Het groen binnen het plangebied is een onderdeel van een (essentiële) migratieroute van en naar de (massa) winterverblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis;
- In het plangebied is één baltsterritorium aanwezig is en daarmee één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis;
- Het plangebied is onderdeel van de winterbiotoop van de rugstreeppad
- In de polder gelegen achter de het plangebied is voortplantingswater van de rugstreeppad aanwezig;
- Er zijn geen essentiële vliegroutes in het plangebied aanwezig voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger;
- Er zijn geen kraamverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in het plangebied;
- Er zijn geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen aanwezig in het plangebied van de huismus.

6.2 Aanbeveling en vervolgstappen

Op basis van het soortgericht onderzoek wordt aanbevolen om:

- Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen voor overtreding van artikel 3.5, betreffende het beschadigen en vernielen van de aanwezige zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, en twee (massa) winterverblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis;
- Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen voor overtreding van artikel 3.5, betreffende het beschadigen en vernielen van winterverblijfplaatsen van de rugstreeppad;
- Het opstellen van mitigerende maatregelen om verstoring van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en de rugstreeppad tijdens uitvoering van de werkzaamheden te voorkomen is noodzakelijk;
- Zorgvuldige omgang van de aanwezige beschermde soorten op korte en lange termijn dient gewaarborgd te worden middels een ecologisch werkprotocol;
- De aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen, de bommenrij en het leefgebied van rugstreeppadden in het plangebied mogen, zolang er geen ontheffing is, niet aangetast worden;
- Vanwege de aanwezigheid van nesten van algemene broedvogels dienen werkzaamheden aan het groen buiten de kwetsbare broedperiode uitgevoerd te worden. De meeste vogels broeden in de periode tussen half maart tot half juli. Deze periode kan afwijken op basis van soort, voedselvoorzieningen of weersomstandigheden. Broedende vogels zijn te allen tijde beschermd en mogen niet verstoord worden.

6.2.1 Ontheffing aanvragen

Omdat in het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en leefgebied van rugstreeppadden aanwezig zijn, moet een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd worden voor het overtreden van artikel 3.5, betreffende het beschadigen en vernielen van verblijfplaatsen van vleermuizen en leefgebied van rugstreeppadden.

Ten behoeve van de ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan opgesteld te worden waarin onder andere het wettelijk belang, de alternatievenafweging en mitigerende en compenserende maatregelen in beschreven staan.

De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij het bevoegd gezag is normaliter twintig weken met extra verlengingstermijn van zeven weken.

6.3 Zorgplicht

Tijdens de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met:

- Voor de start van de werkzaamheden in het voorjaar/zomer moet in het plangebied en de directe omgeving het terrein door de ecooloog gecontroleerd worden op eventuele aanwezige broedvogels. Het broedseizoen duurt grofweg van maart t/m juli;
- Als uit deze controle blijkt dat broedende vogels aanwezig zijn, is het aan de ecooloog om te bepalen welke werkzaamheden wel of niet opgestart kunnen worden;
- Kunstmatige verlichting tijdens werkzaamheden in de nacht dient te worden voorkomen om de aanwezige foeragerende en/of overvliegende vleermuizen niet te verstoren;
- Als ten tijde van de werkzaamheden in de nacht met verlichting wordt gewerkt, dient dit afgestemd te worden met de ecooloog;
- In het kader van de zorgplicht moeten de licht beschermde soorten en de niet beschermde soorten voldoende ruimte krijgen om te vluchten of om zich te verplaatsen tijdens de werkzaamheden.

7 BRONVERMELDING

Algemene natuur- en beleidsinformatie

1. 'Wet natuurbescherming', Ministerie van Economische zaken, Den Haag, 2016.
2. 'houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming (Regeling natuurbescherming)', Staatssecretaris van Economische Zaken, Den Haag, 16 oktober 2016.
3. 'Vergunningverlening Natura-2000', Omgevingsdienst Haaglanden (provincie Zuid-Holland), 2016.
4. 'Ontheffingverlening soorten', Omgevingsdienst Haaglanden (provincie Zuid-Holland), 2016.
5. 'Melding en ontheffingverlening houtopstanden', Omgevingsdienst Haaglanden (provincie Zuid-Holland), 2016.

Algemene verspreidingsgegevens en verspreidingsatlassen

6. 'Protocol vleermuizen', Vakberaad vleermuizen, Netwerk Groene Bureaus, maart 2017.
7. Met vleermuizen overweg, Limpens *et al.*, 2004. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft, de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming.
8. www.ravon.nl
9. 'Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008', K. Mostert en J. Willemsen, Stichting Zoogdierwerkgroep Zuid-Holland, Delft, december 2008.
10. www.zoogdierverseniging.nl
11. www.sovon.nl
12. www.floron.nl

Locatie specifieke informatie en internetpagina's

13. Interactieve atlas Natura 2000, Provincie Zuid-Holland, 2017.
14. Interactieve atlas Natuurnetwerk Nederland, Provincie Zuid-Holland, 2017.
15. Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, NNN-Saldobenadering en herbegrenzen NNN, een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies, Ministeries van LNV en VROM en de provincies
16. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/inhoud/nieuwe-natuurwet>
17. http://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0171.BP00516-VO01/t_NL.IMRO.0171.BP00516-VO01_1.8.html
18. Kennisdocumenten BIJ12: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>
19. <https://www.vandenborneaardappelen.com/nl/bewaarprincipe-in-loodsen>
20. Mondelinge mededeling huidige bewoner

BIJLAGE 1 WETTELIJK KADER

Per 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming van kracht gegaan. Deze wet voegt de huidige Natuurbeschermingswet 1998, Boswet en de Flora- en faunawet samen.

De belangrijkste doelen van de Wet natuurbescherming betreffen de bescherming van de biodiversiteit in Nederland, de decentralisatie van de verantwoordelijkheden en een vereenvoudiging van de regels.

De grootste veranderingen met de komst van de Wet natuurbescherming ten opzichte van de oude natuurwetgeving betreffen:

- alle verantwoordelijkheden en bevoegdheden komen bij de provincies te liggen;
- er komt één rechtsdocument waar zowel vergunning als ontheffing (soorten, gebieden en kap van houtopstanden) wordt verleend;
- Bij de vergunningaanvraag mag aangehaakt worden bij de Omgevingsvergunning, maar dit is niet verplicht.

Soortbescherming

Het doel van de Wet natuurbescherming is het in stand houden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. Ingevolge het 'nee, tenzij principe' zijn handelingen in strijd met de Wet natuurbescherming per definitie verboden. De verboden handelingen zijn opgenomen in de verbodsbepalingen:

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn.

Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te verstoren, nesten van vogels weg te nemen of eieren te rapen en deze onder zich te hebben.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn.

Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen, te verstoren, eieren van dieren te rapen of opzettelijk vernielen, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of vernielen of planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

Onverminderd artikel 3.5 is het verboden: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen, de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Vogels

Van alle inheemse vogelsoorten zijn de nesten gedurende het broeden beschermd. De meeste vogels broeden in de periode 15 maart t/m 15 juli. Voor het verstoren van broedende vogels wordt in principe geen ontheffing verleend, omdat de verstoring eenvoudig voorkomen kan worden door de activiteiten buiten het broedseizoen uit te voeren. Van ca. 15 vogelsoorten zijn de nesten jaarrond beschermd. Deze vogelsoorten zijn in vier categorieën ingedeeld⁽⁸⁾:

- Cat 1 betreft vogelsoorten die het nest jaarrond gebruiken als vaste verblijfplaats,
- Cat 2 betreft koloniebroeders die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop,
- Cat 3 betreft overige vogelsoorten die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop,
- Cat 4 betreft vogelsoorten die elk broedseizoen terugkeren naar dezelfde nestlocatie en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een nest te bouwen.

Tot slot zijn de nesten van enkele vogelsoorten (uit Cat 5) alleen jaarrond beschermd indien zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen, bijvoorbeeld als in de omgeving van een plangebied geen of onvoldoende alternatieve geschikte nestplaatsen aangeboden worden.

Voor beschadiging of vernietiging van jaarrond beschermde vogelnesten kan alleen ontheffing worden verleend, indien het project een belang uit de Vogelrichtlijn dient.

Zorgplicht

Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder de Flora- en faunawet, een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren. De zorgplicht houdt in dat u werkzaamheden, die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk nalaat of maatregelen neemt om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen.

Gebiedsbescherming

Handelingen binnen de beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Handelingen of activiteiten binnen én buiten beschermde natuurgebieden die schadelijk kunnen zijn voor de doelstellingen van het gebied zijn verboden, tenzij de minister van EL&I of de provincie een vergunning heeft verleend. Hierbij wordt het 'Nee, tenzij' principe gebruikt en dient rekening gehouden te worden met invloeden van buiten het beschermde natuurgebied, de zogeheten 'externe werking'. Aanvullend dient rekening gehouden te worden met de cumulatie van effecten in relatie tot andere projecten of plannen.

Programmatistische Aanpak Stikstof

Ook de op 1 juli 2015 van kracht gegane Programmatistische Aanpak Stikstof (PAS) blijft onveranderd van kracht met de ingang van de nieuwe Wet natuurbescherming. De PAS is van kracht in 121 van de in Nederland 164 voorkomende Natura 2000-gebieden. Onder de PAS zijn alle activiteiten, evenementen en ruimtelijke ingrepen die een toename van meer dan 1 mol/ha/jaar stikstofdepositie binnen de begrenzing van 1 van de 121 Natura 2000-gebieden tot gevolg hebben vergunning plichtig en, indien de voorgestelde 'ontwikkelingsruimte' binnen gebied vergund is, wordt de maximaal toegestane stikstofdepositie verlaagd tot 0,05 mol/ha/jaar.

Ontheffing Wet natuurbescherming

Voor overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming kan ontheffing aangevraagd worden. Voorwaarde voor het verkrijgen van een ontheffing is dat het project geen negatief effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten én mits het project een bij wet genoemd belang dient. Voor soorten die aangewezen zijn in de Vogel- of Habitatrichtlijnen dient het project aanvullende belangen te dienen. De beschermde soorten zijn in twee categorieën met verschillende beschermingsniveaus opgenomen. Vogels vallen buiten deze indeling en worden in de paragraaf *vogels* besproken.

Voor algemeen voorkomende soorten geldt o.a. voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling, waardoor een ontheffing niet nodig is. Voor schaarse soorten (categorie 2) is een ontheffing niet nodig, mits gebruik gemaakt wordt van een gedragscode. Voor strikt beschermde soorten (categorie 1) zal bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing nodig zijn als negatieve effecten niet uitgesloten en voorkomen kunnen worden. Voor alle inheemse soorten geldt daarnaast de algemene Zorgplicht, waarin gesteld wordt dat schade aan alle planten en dieren, zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden, voorkomen dient te worden.

Natuurnetwerk Nederland

In het NNN worden natuurgebieden onderling tot een samenhangend netwerk verbonden, o.a. via ecologische verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer;
- robuuste verbindingen en grote wateren.

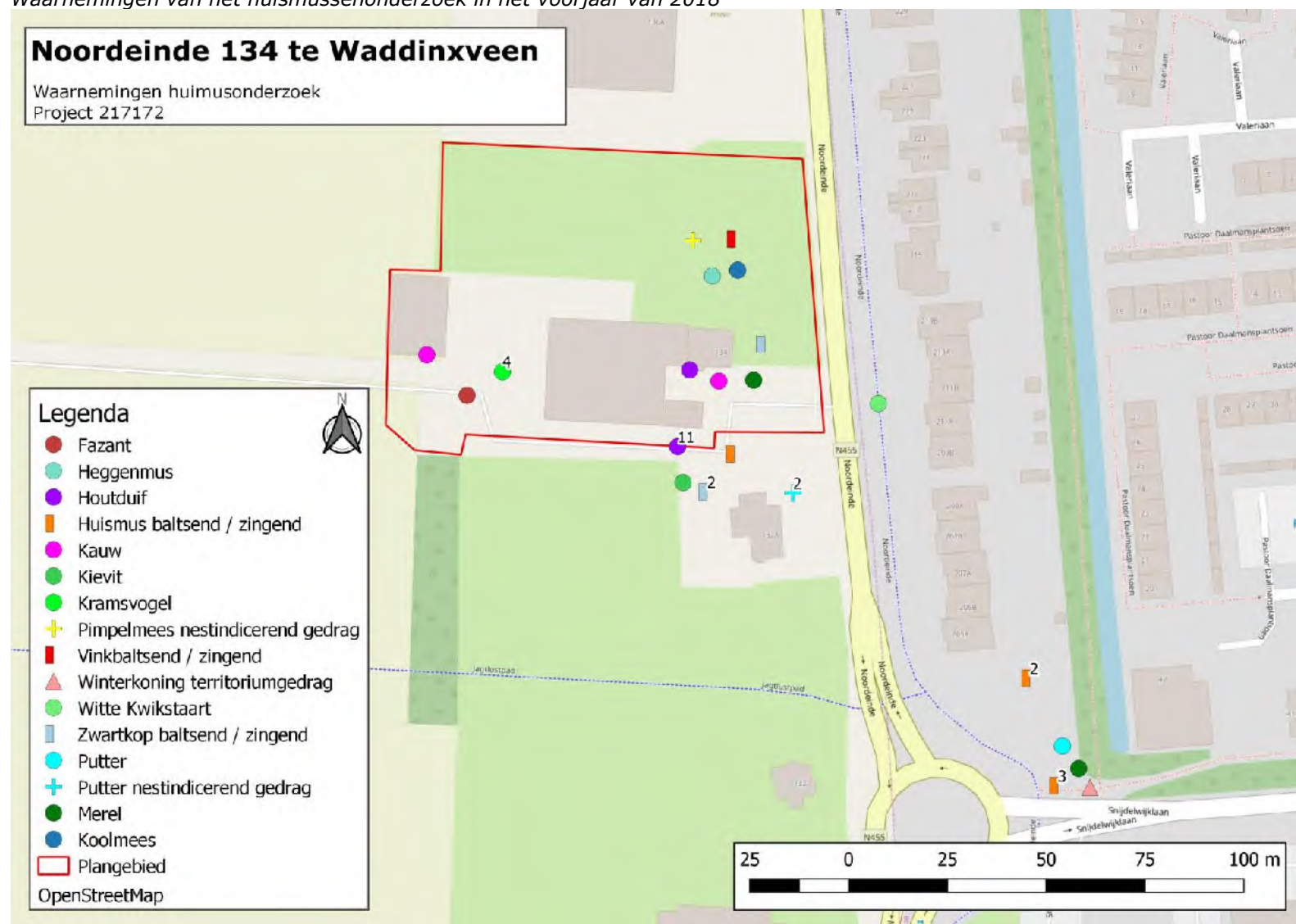
Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is in het Natuurbeleidsplan geïntroduceerd en het beleid is in de Nota Ruimte overgenomen. De juridische doorwerking van het rijksbeleid van het NNN wordt in de AMvB Ruimte, als onderdeel van de Wet Ruimtelijke Ordening, geborgd. De Provincie is verantwoordelijk voor de aanwijzing, begrenzing en de doelstelling van NNN-gebieden in een verordening, in veel gevallen een natuurbeheerplan. De provinciale verordening bevat tevens regels voor bestemmingsplannen in het NNN.

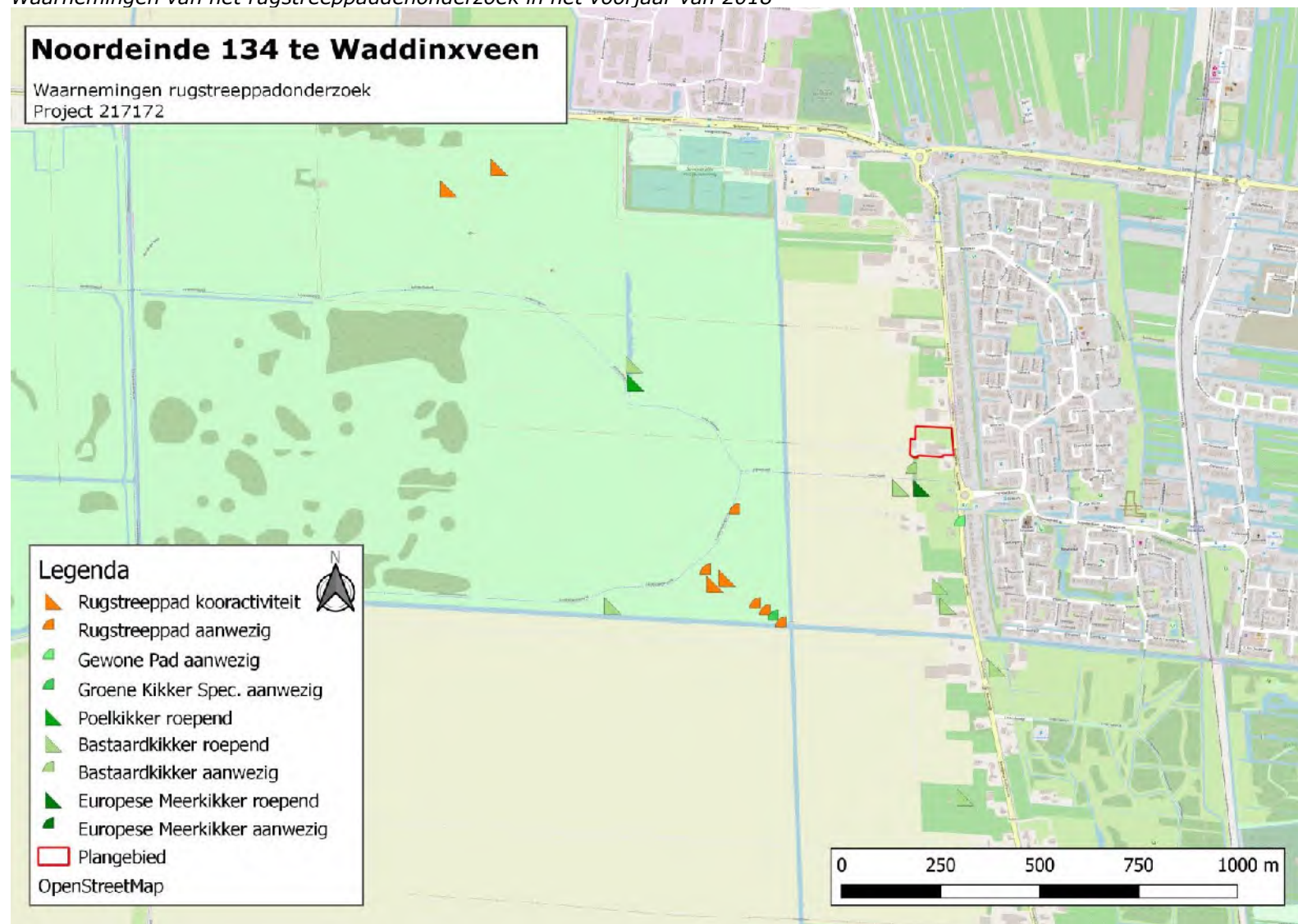
Dit betreft, conform de Spelregels NNN, een regeling over compensatie die er ten minste voor moet zorgen dat er geen netto verlies aan oppervlakte, samenhang of kwaliteit van het Natuurnetwerk Nederland optreedt en dat compensatie op de juiste wijze plaatsvindt. Tot slot zorgt de provinciale verordening ervoor dat de gemeente dit in de toelichting van het bestemmingsplan verantwoordt.

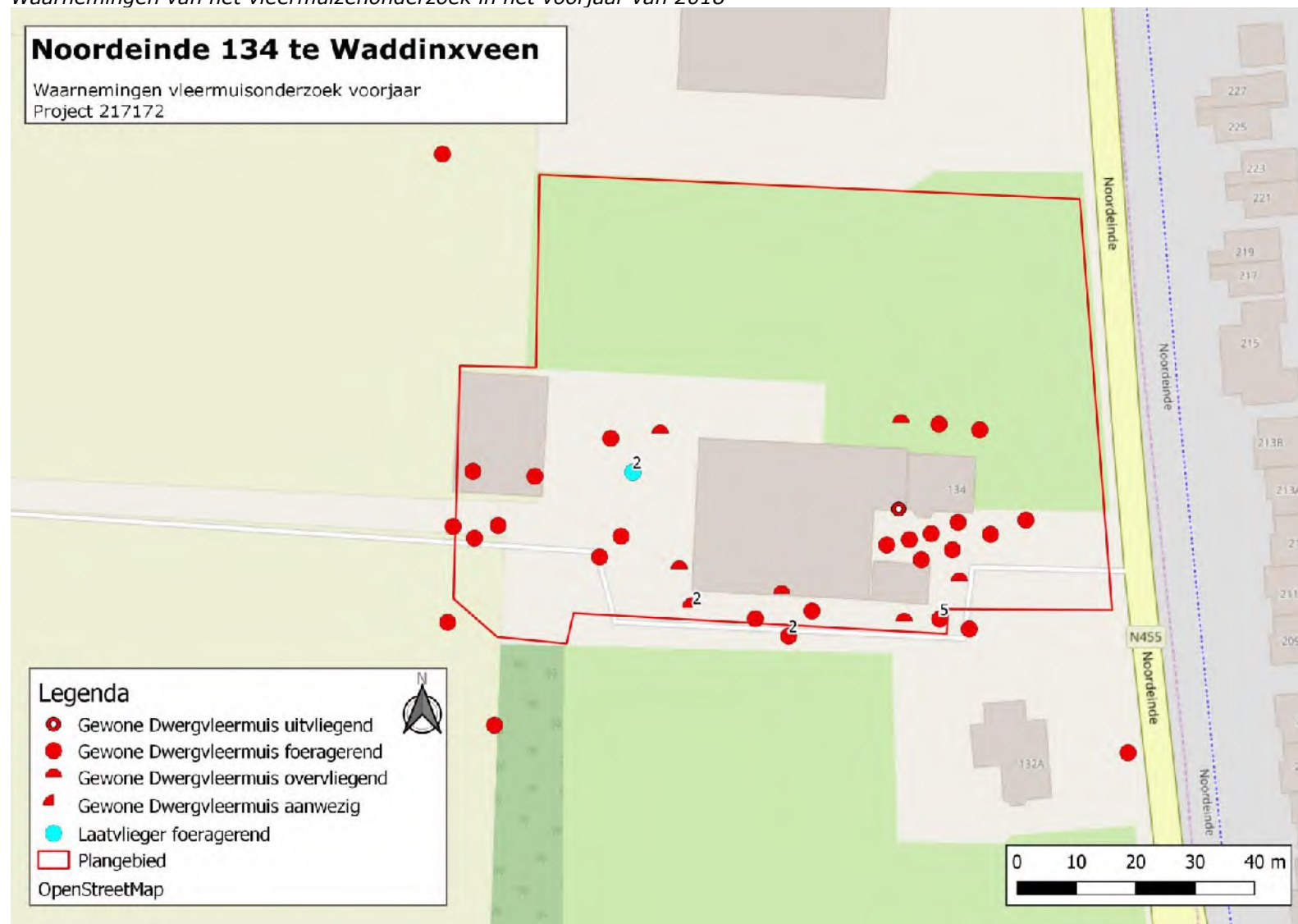
Voor het NNN geldt het 'nee, tenzij'-principe: nieuwe activiteiten die de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk significant aantasten zijn verboden, tenzij sprake is van groot openbaar belang, er geen andere mogelijkheden voor realisatie zijn en de negatieve gevolgen niet significant zijn.

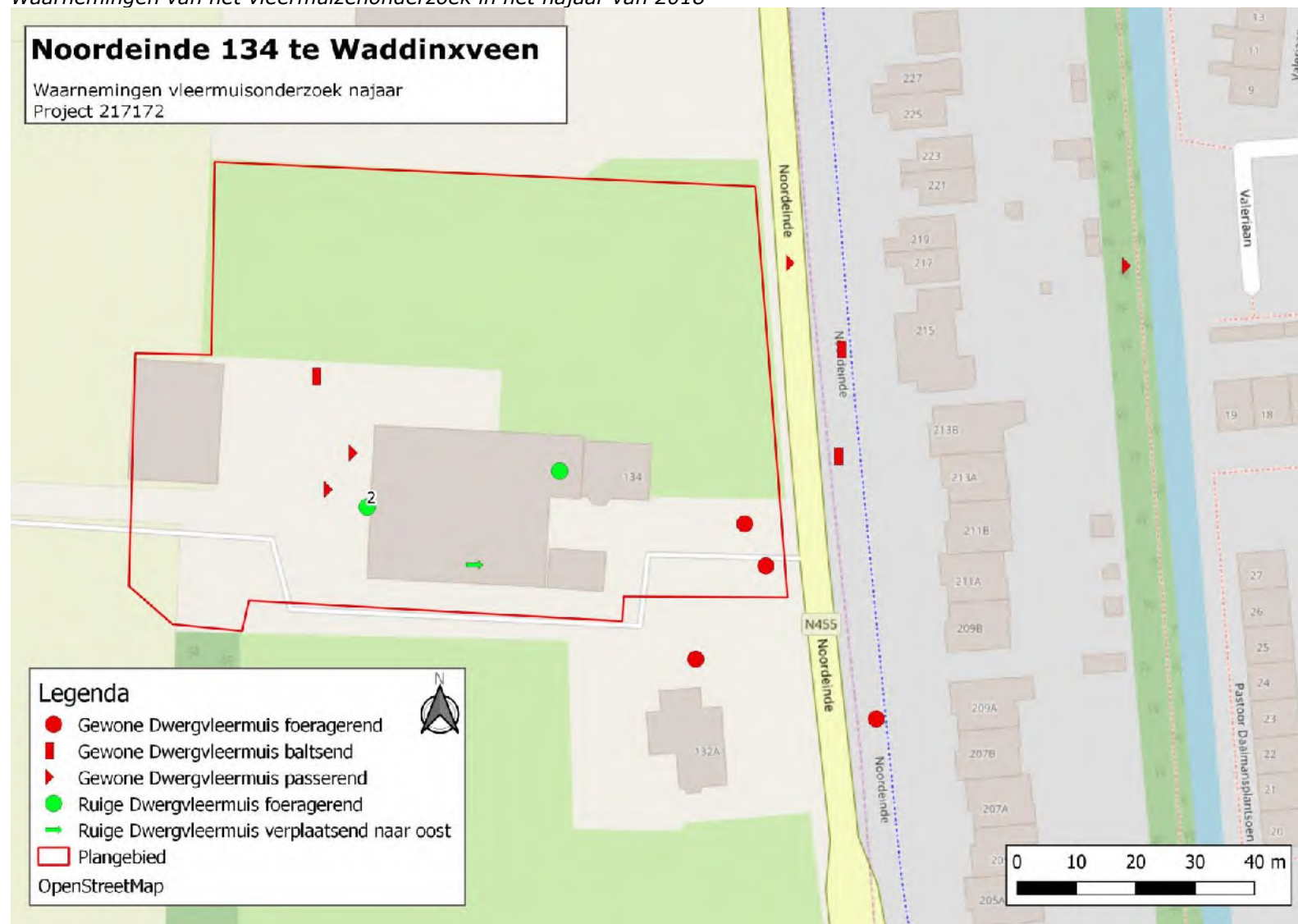
BIJLAGE 2 WAARNEMINGEN SOORTGERICHTONDERZOEK

Waarnemingen van het huismussenonderzoek in het voorjaar van 2018

Functionaliteit van het plangebied voor rugstreeppadden

BIJLAGE 3 OVERZICHT WAARNEMINGEN

Datum	Tijd	Soortgroep	Focus	Weer	Onderzoeker
12-02-18	14:00-16:00 <i>Zon op 08:00</i>	Gewone grootoorvleermuis	Winterverblijfplaats	Droog, bewolkt	M.M. Konings T. Schelling R. van Schie
16-04-18	07:15-08:45 <i>Zon op 06:40</i>	Huismus	Verblijfplaatsen en functionele leefomgeving	10 °C, 2 Bft N	L.J. van der Steeg M.M. Konings
08-05-18	07:15-08:30 <i>Zon op 05:59</i>	Huismus	Verblijfplaatsen en functionele leefomgeving	14 °C, droog, onbewolkt, 0-1 Bft	L.J. van der Steeg
08-05-18	22:10-01:44 <i>Zon onder 21:15</i>	Rugstreeppadden	Voortplantingswater en functionele leefomgeving	18 °C, droog, onbewolkt, 2 Bft NW	M. Langstraat
31-05-18	23:30-02:00 <i>Zon onder 21:48</i>	Rugstreeppadden	Voortplantingswater en functionele leefomgeving	23 °C, regen, 1/8 bewolkt, 0 Bft NO	M.M. Konings L.J. van der Steeg
01-06-18	03:17-05:30 <i>Zon op 05:27</i>	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	16 °C, droog, onbewolkt, 2 Bft NO	M.M. Konings L.J. van der Steeg
27-06-18	22:30-00:40 <i>Zon onder 22:03</i>	Rugstreeppadden	Voortplantingswater en functionele leefomgeving	19 °C, droog, onbewolkt, 2 Bft NO	T. Schelling L.J. van der Steeg
27-06-18	22:01-00:06 <i>Zon onder 22:03</i>	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	22 °C, droog, onbewolkt, 2 Bft NO	T. Schelling L.J. van der Steeg
10-07-18	22:00-00:05 <i>Zon onder 21:57</i>	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	17 °C, droog, onbewolkt, 2 Bft N	T. Schelling R.R. Spijker
23-08-18	23:45-02:00 <i>Zon onder 20:46</i>	Vleermuizen	Paar- en zwermverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	16 °C, droog, 1/8 bewolkt, 1 Bft NW	T. Schelling T. Damen
13-09-18	20:52-23:01 <i>Zon onder 19:58</i>	Vleermuizen	Paar- en zwermverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	14 °C, droog, onbewolkt, 2 Bft ZW	L.J. van der Steeg T. Damen

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-04-16	08:08:00	Huismus	1	baltzend / zingend	In het groen
2018-04-16	08:13:00	Kramsvogel	4	onbekend	In de bomen achter in
2018-04-16	08:14:00	Fazant	1	onbekend	Weiland
2018-04-16	08:20:00	Heggenmus	1	onbekend	Voortuin
2018-04-16	08:21:00	Vink	1	baltzend / zingend	
2018-04-16	08:22:00	Pimpelmees	1	nestindicerend gedrag	
2018-04-16	08:25:00	Kauw	1	rustend	
2018-04-16	08:27:00	Kievit	1	opvliegend	Op het akker
2018-04-16	08:27:00	Houtduif	11	opvliegend	

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-04-16	08:30:00	Zwartkop	2	baltsend / zingend	Voortuin en tuin buren
2018-04-16	08:40:00	Witte Kwikstaart	1	rustend	Op dak overkant straat woonhuis
2018-04-16	08:46:00	Huismus	3	baltsend / zingend	In stuk bij rotonde de
2018-04-16	08:46:00	Putter	1	onbekend	
2018-04-16	08:46:00	Winterkoning	1	territoriumgedrag	

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-05-08	23:06:00	Bastaardkikker	1	roepend	Groep roepende bastaardkikkers
2018-05-08	23:20:00	Rugstreeppad	1	roepend	Grote groep rugstreeppadden met een enkele kikker. Ondiepe plas in Bentwoud
2018-05-08	23:36:00	Bastaardkikker	1	roepend	Verschillende kikkers. Filmpje 3 poel 2
2018-05-08	23:36:00	Poelkikker	1	roepend	Determinatie onzeker. Opnamen van het koor in map Analyses onder Poel 2. Gemengd Bastaardkikker en Poelkikker
2018-05-08	23:51:00	Bastaardkikker	2	roepend	Enkele kikkers in sloot
2018-05-08	23:55:00	Gewone Dwergvleermuis	2	foeragerend	Bomen rij naast schuur
2018-05-08	23:58:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	Achter op erf
2018-05-09	00:11:00	Bastaardkikker	1	onbekend	Mix van bastaard- en meerkikkers. Film nr. 4
2018-05-09	00:11:00	Europese Meerkikker	1	roepend	Gemengde poel met koor bastaard-en meerkikker. Opnamen koor in map analyses onder poel 3.
2018-05-09	00:18:00	Bastaardkikker	1	roepend	In vijver naast huis
2018-05-09	00:18:00	Europese Meerkikker	1		Groep meer- en bastaardkikkers
2018-05-09	00:26:00	Bastaardkikker	1	roepend	Groep meer- en bastaardkikkers Aan beide zijden van de weg in de sloten van de polder mix. Video nr. 5
2018-05-09	00:26:00	Europese Meerkikker	1		Groep bastaard- en meerkikkers video 5, poel 4
2018-05-09	00:44:00	Bastaardkikker	4	roepend	Enkele bastaardkikkers roepend uit greppel
2018-05-09	00:55:00	Bastaardkikker	1	roepend	Groep meer- en bastaardkikkers aan beide zijden van de weg in sloten video 6, poel 5
2018-05-09	00:55:00	Europese Meerkikker	1		groep bastaard- en meerkikkers aan beide zijden van de weg. Poel 5 video 6
2018-05-09	01:08:00	Egel	1	aanwezig	

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-05-09	01:10:00	Gewone Dwergvleermuis	1	passerend	Over achterzijde erf
2018-05-09	01:12:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	In boomtoppen achter op erf

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-05-31	22:24:00	Gewone Dwergvleermuis	3	overvliegend	uitvliegend maar onbekend uit plangebied of huis burens
2018-05-31	22:25:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-05-31	22:29:00	Gewone Dwergvleermuis	3	foeragerend	foeragerend in open schuur
2018-05-31	22:38:00	Gewone Dwergvleermuis	1	verplaatsend naar west	Kwam vliegend over de weg
2018-05-31	22:44:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-05-31	22:46:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	Rondom schuur
2018-05-31	22:48:00	Laatvlieger	1	overvliegend	
2018-05-31	22:57:00	Gewone Dwergvleermuis	2	foeragerend	
2018-05-31	22:57:00	Laatvlieger	1	foeragerend	
2018-05-31	23:16:00	Laatvlieger	1	overvliegend	
2018-05-31	23:21:00	Rugstreeppad	20	onbekend	Koorroep vrij grote groep
2018-05-31	23:22:00	Laatvlieger	1	overvliegend	richting noord
2018-05-31	23:38:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-05-31	23:42:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-05-31	23:42:00	Laatvlieger	2	foeragerend	
2018-05-31	23:42:00	Gewone Dwergvleermuis	1	overvliegend	

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-06-01	03:19:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-01	03:27:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-01	03:29:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-01	03:47:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-01	03:51:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-01	03:59:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-06-01	04:05:00	Gewone Dwergvleermuis	1	overvliegend	
2018-06-01	04:15:00	Gewone Dwergvleermuis	1	overvliegend	
2018-06-01	04:19:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-01	04:24:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-01	04:24:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-01	04:29:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-01	04:31:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-01	04:35:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-01	04:42:00	Gewone Dwergvleermuis	1	overvliegend	Langs bomenrij en schuur
2018-06-01	04:45:00	Gewone Dwergvleermuis	2	onbekend	
2018-06-01	04:54:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-06-27	22:36:00	Gewone Dwergvleermuis	1	overvliegend	
2018-06-27	22:41:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-27	22:42:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	Mogelijk verblijfplaats in huis?
2018-06-27	22:56:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-27	23:03:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-27	23:04:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-27	23:05:00	Laatvlieger	3	foeragerend	Om half 12 stil
2018-06-27	23:39:00	Rosse Vleermuis	2	foeragerend	
2018-06-27	23:39:00	Laatvlieger	2	foeragerend	
2018-06-27	23:46:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-27	23:47:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-27	23:48:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-27	23:57:00	Gewone Dwergvleermuis	2	foeragerend	
2018-06-28	00:01:00	Egel	1	foeragerend	
2018-06-28	00:12:00	Laatvlieger	1	foeragerend	

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-06-28	00:12:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-06-28	00:44:00	Bosuil	2	opvliegend	

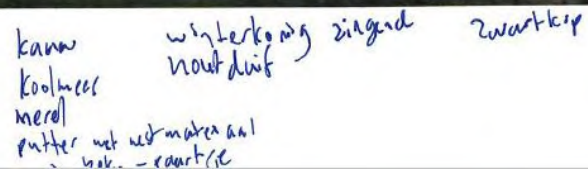
Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-07-10	22:29:00	Gewone Dwergvleermuis	1	overvliegend	Vanaf huis, kon niet goed zien of hij er uit was gekomen
2018-07-10	22:31:00	Gewone Dwergvleermuis	1	uitvliegend	Van onder dakrand
2018-07-10	22:38:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-07-10	22:40:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-07-10	22:49:00	Gewone Dwergvleermuis	5	foeragerend	Rond woonhuis in tuin, over dak en tussen schuren
2018-07-10	23:09:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-07-10	23:42:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-07-10	23:48:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-07-10	23:52:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-08-23	23:59:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-08-24	00:05:00	Gewone Dwergvleermuis	1	passerend	
2018-08-24	00:09:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-08-24	00:13:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-08-24	00:20:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-08-24	00:24:00	Gewone Dwergvleermuis	1	baltsend	
2018-08-24	00:56:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-08-24	01:03:00	Gewone Dwergvleermuis	1	passerend	

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-09-13	21:12:00	Ruige Dwergvleermuis	1	foeragerend	1 rondje om huis
2018-09-13	21:19:00	Ruige Dwergvleermuis	1	verplaatsend naar oost	
2018-09-13	21:26:00	Gewone Dwergvleermuis	1	baltsend	bij huizen woonwijk

Datum	Tijd	Soort naam	Aantal	Activiteit	Info
2018-09-13	21:27:00	Gewone Dwergvleermuis	1	baltsend	
2018-09-13	21:31:00	Gewone Dwergvleermuis	1	baltsend	
2018-09-13	21:35:00	Rosse Vleermuis	1	passerend	
2018-09-13	21:37:00	Gewone Dwergvleermuis	1	baltsend	
2018-09-13	21:44:00	Gewone Dwergvleermuis	1	baltsend	
2018-09-13	21:47:00	Gewone Dwergvleermuis	1	passerend	
2018-09-13	22:11:00	Gewone Dwergvleermuis	1	foeragerend	
2018-09-13	22:21:00	Ruige Dwergvleermuis	2	passerend	
2018-09-13	22:29:00	Ruige Dwergvleermuis	2	foeragerend	
2018-09-13	22:34:00	Gewone Dwergvleermuis	1	passerend	

geen business
in plandoes
waargenomen

Huisman 2 roepende
kippen hek

Verordening
kunst en je